

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studovaný program: N4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor: Agroekologie

Katedra speciální produkce rostlinné

Vedoucí katedry: Prof. Ing. Vladislav Čurn, CSc.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Suburbanizace venkovského prostoru

Případová studie Dolní Třebonín

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.

Autor: Bc. Markéta Dršková

České Budějovice, 2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Markéta DRŠKOVÁ**
Osobní číslo: **Z13576**
Studijní program: **N4101 Zemědělské inženýrství**
Studijní obor: **Agroekologie**
Název tématu: **Suburbanizace venkovského prostoru (případová studie Dolní Třebonín)**
Zadávací katedra: **Katedra rostlinné výroby a agroekologie**

Zásady pro vypracování:

Hlavním cílem diplomové práce je analýza dopadů rezidenční suburbanizace na ekonomický a sociální rozvoj obce Dolní Třebonín s přihlédnutím na ekologické důsledky nově vzniklého sídla.

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Cíl práce
3. Literární rešerše na téma "analýza dopadů rezidenční suburbanizace na ekonomický a sociální rozvoj obce".
4. Použitá metodika
5. Modelové území - popis
6. Vlastní práce - výsledky a jejich interpretace
7. Diskuse
8. Závěr
9. Summary
10. Použitá literatura
11. Přílohy

Rozsah grafických prací: tabulky, grafy, fotografická příloha
Rozsah pracovní zprávy: 50-60 stran včetně příloh
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

1. OUŘEDNÍČEK, M. (ed.)(2013): Sub Urbs: krajina, sídla a lidé. Academia, Praha, 338 s.
2. ŠIMON, M. (2011): Kontraurbanizace: chaotický koncept? Geografie, 116, č. 3, s. 231-255.
3. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., NOVOTNÁ, M., KOPP, J., MACHÁČEK, J., MOSS, L.A.G., GLORIOSO-MOSS, R. (2011): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými Lesy, 196 s.
4. SLEPIČKA, A. (1981): Venkov a/nebo město. Nakladatelství Svoboda, Praha, 368 s.
5. ŠIMON, M. (2011): Únik z měst na venkov. Geografické rozhledy 20, č. 3, str. 6-7.
6. STOJANOV, R., NOVOSÁK, J. (eds.)(2008): Migration, development and environment: Migration process from the perspective of environmental change and development approach at the beginning of the 21th century. Cambridge Scholars Publishing, Cambridge, p. 117-173.
7. BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2009): Amenitní migrace - specifická forma migrace obyvatel. AUSPICIA, 6(2), Vysoká škola evropských a regionálních studií České Budějovice, Filosofický ústav AV ČR Praha, s. 103-109.
8. HENDL, J. (2005): Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Portál, Praha, 408 s.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.
Katedra rostlinné výroby a agroekologie

Datum zadání diplomové práce: 28. února 2014
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2015

prof. Ing. Milošlav Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní osvědčení
Studentůvé 13
370 02 České Budějovice
L.S.

prof. Ing. Vladislav Čurn, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 28. února 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a veškeré literární zdroje a informace, které jsem v práci použila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 24. 4. 2015

.....
Markéta Dršková

Poděkování:

Touto cestou bych velice ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce, panu Ing. Michaelu Bartošovi, CSc., za odborné vedení, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za veškerou podporu při studiu.

ABSTRAKT

Diplomová práce se skládá z literární rešerše týkající se především problematiky suburbanizace a dále z praktické části, tedy výzkumu suburbanizace v modelovém území obce Dolní Třebonín. V literární rešerši nejprve zmiňuji podoby suburbanizace, která se rozlišuje na rezidenční a komerční. Dále uvádím fáze urbanizačního procesu, přičemž suburbanizace je jeho druhou fází. Poté se zabývám dopady suburbanizace, které jsou především negativní. Jelikož je ovšem možné proces suburbanizace regulovat, uvádím osoby a instituce, které mohou tento proces ovlivňovat a tím tyto negativní vlivy minimalizovat. Pro představu rozvoje suburbanizace v České republice popisují také současný stav tohoto procesu. V poslední kapitole literární rešerše se zabývám problematikou migrace, která je s procesem suburbanizace úzce spojena.

Praktická část zahrnuje popis modelového území, což je obec Dolní Třebonín a také vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření. Ty posloužily ke zjištění dopadů suburbanizace v zájmovém území, což bylo cílem této diplomové práce.

Klíčová slova: urbanizace, suburbanizace, migrace, satelitní městečko, rezidenční suburbanizace, komerční suburbanizace.

ABSTRACT

This diploma work consists of two parts. The theoretic part – literary summary deals with the question of suburbanization and the practical part, in which the survey of suburbanization in model area Dolní Třebonín was conducted. In the theoretical part, I firstly mention the types of suburbanization, where we can distinguish residential and commercial suburbanization. Secondly I talk about phases of urbanization process. The previously mentioned suburbanization is a second phases. Then I focus on consequences of suburbanization, which are mostly negative. Due to the fact that process of suburbanization can be regulated I also describe some influential people and institutions that can reduce the negative effects. For a better imagination of developing suburbanization in Czech Republic I also describe the actual situation of this process. In the last chapter of literary summary I point at the problems of migration, which is closely connected with the process of suburbanization.

Practical part contains the description of model area and also the evaluation of results taken out of the questionnaire survey. The newly checked results were used to indicate the impacts of suburbanization in the researched area, which was the main aim of my diploma work.

Key words: Urbanization, suburbanization, migration, satellite town, residential and commercial suburbanization.

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. CÍL PRÁCE	8
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	8
3.1. Suburbanizace	8
3.2. Podoby suburbanizace	10
3.2.1. Rezidenční a komerční suburbanizace	10
3.2.2. Satelitní městečka.....	13
3.3. Aktéři suburbánního vývoje	14
3.4. Fáze urbanizačního procesu	15
3.5. Dopady suburbanizace	17
3.6. Regulace suburbanizace	20
3.7. Současný stav suburbanizace v České republice.....	22
3.8. Migrace jako základ suburbanizace.....	23
4. METODIKA	26
5. MODELOVÉ ÚZEMÍ	30
5.1. Historie obce.....	31
5.2. Geomorfologická, geologická a pedologická charakteristika	31
5.3. Klimatologická charakteristika.....	32
5.4. Hydrologická charakteristika	32
5.5. Ekonomická charakteristika	32
5.6. Ekologická charakteristika a ochrana přírody	33
5.7. Demografická charakteristika.....	34
5.8. Land use obce	35
5.9. Bytová výstavba	36
6. VÝSLEDKY	36
6.1. Výsledky dotazníkového šetření	37
6.2. Vyhodnocení hypotéz.....	66
6.3. Analýza dopadů rezidenční suburbanizace	69
7. DISKUSE VÝSLEDKŮ	71
8. ZÁVĚR	73
9. SUMMARY	74
10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75
11. PŘÍLOHY	81
11.1. Datové přílohy	81
11.2. Fotografické přílohy	85
11.3. Seznam tabulek.....	89
11.4. Seznam grafů	89
11.5. Seznam příloh	90

1. ÚVOD

Téma mé diplomové práce, což je Suburbanizace venkovského prostoru (Případová studie Dolní Třebonín), jsem si vybrala zejména proto, že tuto lokalitu velmi dobře znám. Sledovala jsem novou bytovou výstavbu v obci, která započala v roce 2001 v lokalitě „Nad Ohrady“. Výstavba je prostorově oddělená od stávající zástavby a nachází se na okraji obce. Jedná se o rezidenční suburbanizaci příměstského prostoru, které se říká satelitní městečko. Na rozdíl od původní zástavby zde chybí návěs a občanská vybavenost, což je typické pro tento typ příměstských prostor. Velkým pozitivem obce je její strategická poloha mezi městy České Budějovice a Český Krumlov a také charakter venkovského prostoru, což přispělo k velkému zájmu bydlet v této lokalitě.

Suburbanizace je v současné době jedním z nejdiskutovanějších témat a to hlavně kvůli negativním dopadům, které s sebou přináší. Ty jsou značné především pro krajinu, kdy dochází k velkým záborům, mnohdy úrodné půdy. Vlivem suburbanizace dochází také často k prostorovému oddělení obyvatel a tím k různým nepříznivým sociálním vlivům. Domnívám se, že v zájmovém území jsou tyto negativní vlivy patrné. Obec je podle mého názoru rozdělena do 2 částí a to na „starý“ a „nový“ Třebonín. Zajímalo mě, jestli to takhle vnímají i místní obyvatelé, a proto jsem tuto otázku zahrnula do dotazníkového šetření.

K rozvoji suburbanizace dochází především ve velkých českých městech tj. v Praze, Brně, Plzni, Olomouci a Českých Budějovicích. O výrazné intenzitě suburbánního rozvoje Prahy svědčí desítka největších českých suburbií. Devět z deseti obcí se nachází v zázemí hlavního města Prahy a pouze Dolní Třebonín, u něhož proběhla výstavba zcela odlišným postupem, leží v zázemí Českých Budějovic (OUŘEDNÍČEK, 2009).

2. CÍL PRÁCE

Cílem této diplomové práce je analyzovat ekonomické, ekologické a sociální vlivy suburbanizace prostřednictvím metody případové studie v obci Dolní Třebonín. Ekonomické vlivy budou zobrazovat finanční stránku výstavby, ekologické se budou zabývat problematikou zástavby volné krajiny a vlivy sociální budou poukazovat na některé společenské problémy. Cílem této práce je v neposlední řadě také vyjádření místních obyvatel na výstavbu a na současný stav v obci. Na základě předběžného studia dané problematiky byla stanovena následující hypotéza: „Pro nadpoloviční počet obyvatel Dolního Třebonína přinesla výstavba nové části obce spíše negativní než pozitivní důsledky“.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1. Suburbanizace

Termín „*suburbanizace*“ je odvozen z anglického slova „*suburb*“, tedy předměstí. To vzniklo jako složenina z latinského základu „*urbs*“ znamenající město a předpony „*sub*“, která označuje umístění vedle, za nebo pod městem.¹

Samotný pojem suburbanizace je však definován různými autory mnoha způsoby. Přestože geografové posuzují proces urbanizace jako změnu v prostorovém uspořádání sídel nebo obyvatelstva, sociologové vnímají urbanizaci vlastně jako změnu ve struktuře a organizaci společnosti a ve způsobu života (SÝKORA, 2002).

Přehled některých definic:

„Proces suburbanizace znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do zázemí“(OUŘEDNÍČEK, 2002).

„Suburbanizací se zpravidla rozumí růst města prostorovým rozpínáním do okolní venkovské a přírodní krajiny. Suburbanizace je spojována s nižší hustotou osídlení, než existuje ve městě a rozvolněnou, řídkou, rozptýlenou, či roztroušenou zástavbou. Příměstskou zónu, ovlivněnou suburbanizací, charakterizují samostatně stojící řadové, jedno až dvoupodlažní rodinné domky s vlastní zahradou, které často

¹ Webový portál Suburbanizace (2008a): Teorie suburbanizace. [online: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm (cit. 14. 3. 2015)].

vytvářejí sociálně homogenní rezidenční zóny, a také pásová komerční zástavba s průmyslovými parky často lokalizované podle dálnic a dalších významných komunikačních os, či v blízkosti jejich křižovatek“ (SÝKORA, 2002).

Podle MUSILA et al. (1984) je suburbanizace „*fáze urbanizačního procesu, kdy stagnuje nebo ubývá počet obyvatel jádrového města, případně jeho centrální části, zatímco růst počtu obyvatel se největší měrou soustřeďuje v obcích příměstské zóny*“.

Počátky suburbanizace sahají do 18. století v Anglii, kde se mezi buržoazií stalo populární vlastnit vilu ve venkovském prostředí a přitom v blízkosti města. Venkov se stal atraktivní především kvůli sídlům šlechty, romantické přitažlivosti krajiny a znečištěnému prostředí průmyslových měst. K největšímu rozvoji suburbanizace došlo až s technickým pokrokem rozvoje dopravy (SÝKORA, 2003).

Právě technologické změny v dopravě a výrobě měly také významný vliv na oddělování jednotlivých funkcí ve městě. Docházelo k separaci bydliště od pracoviště a byl uplatňován nový typ bydlení ve formě rodinného domu. Suburbanizace dnešního pojetí probíhala již na počátku 20. století u tzv. železničních předměstí. Ta lze porovnávat například s americkými streetcar suburbs. Výstavba z této doby je v současné době plně integrována do větších sídel, např. v pražských Klánovicích nebo Černošicích.²

V období socialismu měla suburbanizace v Česku poněkud charakteristický průběh. Plánovací proces se koncentroval na výstavbu panelových sídlišť na okrajích měst. Tato sídliště byla sociálně smíšená a byty nebyly v individuálním vlastnictví. Velkým pozitivem oproti dnešním suburbii byly efektivnější možnosti veřejné dopravy a postupného dovybavování službami. Nevýhodou panelových sídlišť ve srovnání se současnými suburbii pravděpodobně zůstává technologie výstavby a architektonické řešení. Suburbanizace se začala rozvíjet až v 90. letech minulého století, k čemuž přispělo uvolnění administrativní bariéry (VAISHAR et al., 2013).

² Specializovaný internetový časopis Atlas obyvatelstva (2013): Dopady rezidenční suburbanizace v obcích České republiky.[online:http://www.atlasobyvatelstva.cz/sites/default/files/_UPLOAD/tacr/1_dopady.pdf (cit. 12. 3. 2015)].

V současné době jsou suburbia vyhledávaným místem zejména pro bydlení, ale i další aktivity jako obchod, skladování nebo výrobu, což způsobuje vznik suburbanizace (SÝKORA, 2002). Musíme však rozlišit, zda se jedná o pokračující urbanizaci nebo již zmiňovanou suburbanizaci. Pokud se jádro metropolitní oblasti rozšiřuje jako jeden souvislý celek postupným rozvojem na svých okrajích, jedná se spíše o pokračující urbanizaci. Pokud dochází k rozvoji v územích, která jsou od urbanizovaných zón prostorově oddělená, i když s městem funkčně spjatá silnými vazbami, hovoříme o suburbanizaci. V obou případech dochází k celkovému růstu a prostorovému rozšiřování města. Lokality vzniklé suburbanizací však postupem času mohou být pohlceny rozrůstajícím se kompaktním městem (SÝKORA, 2003).

Příměstské lokality určené pro výstavbu mají nízkou hustotu zástavby a vysokou prostorovou segregaci jednotlivých lidských aktivit (bydlení, zaměstnání, nákupy a další). Ze zkušeností severoamerických a západoevropských měst víme, že suburbánní formy osídlení mají vysoké nároky na spotřebu energií a náklady na výstavbu technické infrastruktury a občanské vybavenosti (SÝKORA, 2001).

Areály nové výstavby nazýváme satelitní městečka, suburbia, nákupní nebo průmyslové zóny. Tyto lokality můžeme rozčlenit podle převládající funkce na dva druhy: rezidenční (obytná) a komerční (pracovní a obslužná).³

3.2. Podoby suburbanizace

3.2.1. Rezidenční a komerční suburbanizace

Podle MAIERA (2012) nabývá suburbanizace různých forem a jsou tak vytvářeny různé typy příměstských prostorů. Jak jsem již zmiňovala v předchozí kapitole, rozlišujeme suburbanizaci rezidenční a suburbanizaci komerční. Rezidenční suburbanizace znamená stěhování obyvatel z měst do venkovského zázemí. Je vyvolána touhou bydlet ve větším a příjemnějším prostoru a snahou být nezávislý na okolí. Obyvatele také láká romantická představa života v přírodě či hledání pastorální idyly venkova.

³ Webový portál Suburbanizace (2008a): Teorie suburbanizace. [online: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm (cit. 14. 3. 2015)].

Rezidenční suburbanizace (foto č. 1) se projevuje v několika formách. Buď vytvářejí developeři celé rezidenční okrsky s výstavbou rodinných domů na klíč, nebo shromáždí půdu, rozparcelují ji na stavební pozemky, které doplní nezbytnou infrastrukturou, a prodají je zájemcům a ti si výstavbu zajistí individuálně. V obou případech vznikají nové okrsky luxusního bydlení na okrajích stávajících sídel. Dochází však k výstavbě i ve volné krajině zcela mimo dotyk se stávajícími sídly. Suburbanizace taktéž probíhá výstavbou i na jednotlivých volných parcelách uvnitř existující zástavby obcí nebo rekonstrukcemi původních nemovitostí (SÝKORA, 2001).

Foto č. 1: Rezidenční suburbanizace v okolí Českých Budějovic (Mokré)

Zdroj: Ing. Michael Bartoš, CSc.

Výstavba může být také koncentrována do několika hlavních urbanizačních areálů nebo zón. Pokud dochází k vysokému růstu obyvatel a firem v příměstské oblasti, mohou se vytvářet i „nová města“. Tento jev je typický pro země se silným regionálním a územním plánováním, jako je např. Nizozemí a Velká Británie. Oproti tomu v USA se často vyskytuje forma suburbanizace - tzv. „sprawl“, pro kterou je typické extrémní geografické rozptýlení nové výstavby, někdy dokonce umístěné ve volné krajině aniž by přiléhala ke stávajícím sídlům (SÝKORA, 2003).

Alternativou urban sprawlu je tzv. urbanizace suburbií. Její princip je založen na posilování městských funkcí u větších sídel v zázemí měst. Přestože dochází k decentralizaci v rámci celé aglomerace, v mikroměřítku vzrůstá koncentrace lidí

a jejich aktivit do vybraných větších sídel a vzniká vícejaderný městský region. V USA se pro komplexně vybavená suburbia začal počátkem 90. let 20. století používat pojem *edge cities*, tedy okrajová města. Jejich výhody spočívají, ve srovnání s klasickým rezidenčním nebo komerčním suburbem, v nižší závislosti na jádrovém městě. Původně monofunkční sídla s dobrou dopravní dostupností postupně přitáhla i další městské funkce, čímž se značně omezila nutnost vyjížděky mimo okrajové město.⁴

V našem prostředí ovlivňuje suburbanizace nejvíce Prahu a její zázemí. V prostorovém vzorci rozvoje rezidenčních i komerčních předměstí hlavního města můžeme vidět znaky živelné dekoncentrace. Na jedné straně se rozvíjí nákupní centra a průmyslové zóny, na druhé straně čistě rezidenční lokality bez pracovní a obslužné funkce. Nákupní centra a průmyslové zóny jsou nejčastěji budovány na lukách, označovaných termínem *greenfields*.⁴ To jsou pozemky a volné plochy určené k zemědělskému, lesnickému a rekreačnímu využívání, které byly změnou územně plánovací dokumentace definovány jako rozvojové lokality určené k residenční, komerční nebo průmyslové zástavbě (HOSKOVCOVÁ, 2008).

Rezidenční suburbanizace kolem Prahy je v mnoha případech realizována formou individuální nebo developerské výstavby, kde vznikají na místě původních polí nové čtvrti s jen malou návazností na existující osídlení. Z hlediska udržitelného vývoje by bylo vhodné, aby vznikala nová výstavba v návaznosti na zástavbu stávajících sídel, která jsou obsloužena hromadnou dopravou, komunálními službami a poskytují alespoň základní občanskou vybavenost.⁴

V posledních desetiletích se v příměstské zóně začala hojně rozvíjet také suburbanizace komerční (foto č. 2), která je představována výrobními provozy a obchody. Mezi významné lokalizační faktory podněcující komerční suburbanizaci patří snadná dopravní dostupnost rozsáhlých a relativně levných pozemků. Růst počtu obyvatel v příměstské oblasti a jejich kupní síla přilákaly do lokalit za městem maloobchodní zařízení a firmy se začaly přesouvat blíže svým pracovním silám, za

⁴ Ministerstvo vnitra České republiky (2015): Současná česká suburbanizace a její důsledky. [online:<http://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-jeji-dusledky.aspx> (cit. 8. 3. 2015)].

hranice města. Postupem času se tak suburbanizací vytvořila z hlediska zastoupení funkcí téměř kompletní města (SÝKORA, 2002).

Foto č. 2: Komerční suburbanizace v Českých Budějovicích

Zdroj: Ing. Michael Bartoš, CSc.

Ačkoliv mají města dostatek rezervních ploch pro novou výstavbu uvnitř svých administrativních hranic, některé projekty jsou navrženy mimo hranice měst. Hlavními důvody jsou nižší ceny pozemků a snadnější vyjednávání rozvojových projektů se samosprávami menších obcí. Zájmy měst a obcí se v okolním území často dostávají do protikladu. Města chtějí zachovat kompaktní strukturu zástavby, zatímco samostatné obce za administrativními hranicemi měst se snaží o přilákání investic na jejich území. Součinnost územního rozvoje v metropolitních regionech naráží na neochotu správy měst a obcí společně jednat o budoucím rozvoji (SÝKORA, 2002).

3.2.2. Satelitní městečka

Od 90. let 20. století se v České republice začal používat název satelitní městečka. Jedná se o obytné celky vyskytující se v zázemí měst a vznikající v průběhu několika měsíců nebo let. Satelitní městečka jsou situována na okrajích měst. Obyvatele do těchto lokalit láká zejména blízkost do okolních měst a venkovské prostředí. Pokud porovnáme náklady vynaložené na bydlení s náklady na dopravu např. do zaměstnání, dá se říci, že bydlení v satelitním městečku je finančně

výhodnější, avšak náklady na dopravu poměrně vysoké. Nevýhodou těchto suburbií ovšem je jejich estetický dojem a také velký kontrast s okolní krajinou. Velkým problémem je zejména nedostatečné občanské vybavení. Vzhledem k tomu, že tato suburbia mají nízkou hustotu zástavby, nemohou být obsloužena veřejnou hromadnou dopravou, a proto jsou obyvatelé většinou závislí na osobním automobilu (HOŘÍNKOVÁ, 2011).

3.3. Aktéři suburbánního vývoje

I když je výstavba satelitních městeček mnohdy považována za neřízenou a živelnou, nevzniká samovolně, bez činnosti konkrétních lidí. Výstavba dobře zapadající do stávajícího osídlení i do venkovské krajiny, nebo naopak projekt nerespektující architekturu a rušící krajinný ráz, vzniká vždy společným působením různých aktérů v zázemí města. Jejich kompetence jsou patrné při přeměnách nezastavěného území na území s obytnou, skladovací, průmyslovou nebo obchodní funkcí (OUŘEDNÍČEK, 2011).

Nejdůležitějšími aktéry suburbanizace jsou bezpochyby starostové obcí a zastupitelé, kteří mohou rozvoj obce regulovat územním plánem. Dalšími aktéry jsou vlastníci pozemků, kteří se po restitučním vyrovnání rozhodli pro změnu využití území a to například z polí na stavební pozemky (OUŘEDNÍČEK, 2011). O tuto transformaci se však snaží i v oblastech pro výstavbu zcela nevhodných. Důvodem je především snaha vlastníků o snadné zbohatnutí. Občané obcí v zázemí velkých českých měst mohou rozvoj své obce ovlivnit při procesu přípravy a schvalování územního plánu. Územní plán, architektura domů i urbanismus daného území jsou zpracovávány architekty nebo plánovači, kteří rozhodují o tom, jak budou nové sídelní celky vypadat. Právě z pozic architektů bývá suburbanizace nejvíce kritizována. Na druhou stranu jsou to architekti a plánovači, kdo nejvíce ovlivňují suburbánní rozvoj kolem velkých českých měst, ať už pozitivně nebo negativně.⁵

⁵ Webový portál Suburbanizace (2008a): Aktéři a instituce. [online: http://www.suburbanizace.cz/akteri_institute.htm (cit. 14. 3. 2015)].

3.4. Fáze urbanizačního procesu

Pokud se chceme lépe zorientovat v jednotlivých pojetích suburbanizace, můžeme využít pro odlišné druhy suburbanizace specifické přívlastky. Stejně jako rozdělujeme suburbanizaci na rezidenční a komerční, můžeme podobné rozlišení zvolit i pro označení vývojově různých forem suburbanizace. Podle MUSILA et al. (1984) se růst malých měst v blízkosti Prahy označuje jako klasická fáze suburbanizace. Růst předměstí starověkých a středověkých měst můžeme označit za prvotní suburbanizaci a současný růst suburbií, který není spojen s průmyslovou revolucí, za postmoderní suburbanizaci. V českých podmínkách je také důležité zmínit termín sezónní suburbanizace, kdy městské obyvatelstvo využívá druhé bydlení omezeně během roku (SÝKORA, 2002). Proces suburbanizace je jedna ze 4 částí urbanizačního procesu.

V první vývojové fázi, což je urbanizace, je růst měst vyvolán zejména migrací z venkova do měst (ŠILHÁNKOVÁ, 2007). Kompaktní města jsou transformována na volnější spojení více sídelních jednotek, tedy městské aglomerace. Dochází tak k růstu funkční prostorové propojenosti aglomerací a k urbanizaci dříve typicky venkovských oblastí. Výsledná forma, rozsah a míra urbanizace jsou závislé na úrovni socioekonomického rozvoje a dalších činitelů jako jsou například geografické podmínky, institucionální struktury, aktivita aktérů a další. Z toho důvodu se výsledné prostorové formy vyznačují velkou diverzitou (VAN DEN BERG et al., 1982).

Podle MUSILA et al. (1984) je druhou fází urbanizačního procesu suburbanizace. Je to *„fáze urbanizačního procesu, kdy stagnuje nebo ubývá počet obyvatel jádrového města, případně jeho centrální části, zatímco růst počtu obyvatel se největší měrou soustřeďuje v obcích příměstské zóny“*.

Třetí stádium vývoje měst je nazýváno deurbanizace a meziměstská decentralizace (OUŘEDNÍČEK, 2000). Deurbanizací rozumíme postupné snižování počtu stálých obyvatel měst. Původně bytové domy v centrálních kompaktně zastavěných zónách velkoměst jsou rekonstruovány na kancelářské objekty nebo nahrazovány novými budovami využívanými čistě ke komerčním účelům. (ŠILHÁNKOVÁ, 2007). Podle VAN DEN BERGA et al. (1982) je decentralizace přesun obyvatelstva a pracovních příležitostí do malých a středních měst, která se nacházejí mimo metropolitní území (meziměstská decentralizace). Motivací k

přesunu do vzdálenějších oblastí jsou důvody obdobné jako v případě suburbanizace, tedy získání možnosti bydlet a pracovat v příznivějším prostředí. Významnou roli zde hraje zhoršení dopravní dostupnosti centrálního města (ŠIMON, 2006).

Poslední fází je proces reurbanizace. Ta je popisována jako oživení městských center, do kterých se vrací bydlení a v místech opuštěných průmyslových zón se budují administrativní, obchodní i nové bytové komplexy. K reurbanizaci dochází za výrazné finanční a územně plánovací podpory státu a místních úřadů. Reurbanizace úzce souvisí s procesem obnovy a rekonstrukce sídel (HOSKOVCOVÁ, 2008).

S procesy suburbanizace, urban sprawlu a deurbanizace souvisí problematika řídnutí, ba dokonce ztráty funkcí v urbanizovaných, především centrálních územích. Jedná se o problematiku spojenou se vznikem brownfields (HOSKOVCOVÁ, 2008).

Brownfields (foto č. 3) je pozemek, objekt nebo areál, který je nedostatečně využívaný, zanedbaný a může být i kontaminovaný. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské nebo jiné činnosti. Brownfield nelze vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces jeho regenerace.⁶ Podle Vyhledávací studie pro lokalizaci brownfieldů z roku 2007 je v ČR celkem 2355 brownfieldů o rozloze zhruba 11 000 ha. Jejich uváděný počet není ovšem konečný. Studie analyzovala data ze všech krajů kromě Prahy, sledovala brownfieldy od určité minimální velikosti a nezahrnula brownfieldy vzniklé těžební činností.⁷

Teorie stádií vývoje měst vychází ze studia funkčních městských regionů v Evropě. Důraz je kladen zejména na podmíněnost jednotlivých fází měst vývojem ekonomiky. Sledováno je pouze krátké období po druhé světové válce (ŠIMON, 2006).

⁶ Ministerstvo průmyslu a obchodu (2008): Národní strategie regenerace brownfieldů. [online: <http://www.czechinvest.org/data/files/strategie-regenerace-vlada-1079.pdf> (cit. 8. 3. 2015)].

⁷ Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest (1994 – 2008): Národní databáze brownfieldů. [online: <http://www.brownfieldy.cz> (cit. 8. 3. 2015)].

Z výše popsané teorie stádií vyplývá, že suburbanizace je jednou, avšak nikoli konečnou etapou tohoto procesu. Při sledování jejích dopadů do prostorové struktury krajiny, ale i jádrových měst může docházet ke změnám a negativním dopadům, které budou v budoucnosti jen těžko odstranitelné nebo zcela neodstranitelné (ŠILHÁNKOVÁ, 2007).

Foto č. 3: Brownfields Praha

Zdroj: Ing. Michael Bartoš, CSc.

3.5. Dopady suburbanizace

Suburbanizace je ve většině případů vnímána jako hrozba pro krajinu i pro společnost a její důsledky jsou často negativní. Dopady jsou rozmanité, a proto je můžeme sledovat z ekonomického, sociálního a environmentálního pohledu (OUŘEDNÍČEK, 2013).

- ***Ekonomický pohled:***

Pro stavební rozvoj příměstských oblastí je charakteristická nízká hustota zástavby, vysoká prostorová segregace a přitom lokální koncentrace jednotlivých lidských aktivit jako jsou bydlení, zaměstnání, nákupy, a další. Čím větší je prostorové oddělení jednotlivých funkcí, tím jsou také vyšší náklady na výstavbu, provoz technické infrastruktury a občanské vybavenosti. Oblasti s nízkou hustotou osídlení je těžké obsloužit hromadnou dopravou, a tak jsou obyvatelé závislí na osobním automobilu. Obyvatelé příměstských rezidenčních lokalit většinou dojíždí

za prací do centra metropolitní oblasti, kde se nacházejí firmy nabízející dobře ohodnocená pracovní místa pro kvalifikovanou pracovní sílu. Naopak, mnohé z ekonomických aktivit v příměstské zóně, jako např. maloobchod nebo skladování, zaměstnávají spíše obyvatelstvo s nižšími příjmy. Tito lidé však nemají dostatek finančních prostředků na získání bydlení v této lokalitě. Prostorové oddělení rezidenčních lokalit od koncentrací služeb (např. obchodních zón) v příměstské oblasti vede k dalšímu nárůstu dojíždění. Velké vzdálenosti mezi bydlištěm, pracovištěm, obchody, školou a kulturními zařízeními pomocí osobního automobilu zvyšují spotřebu energií a celkové množství vytvářených zplodin (SÝKORA, 2003).

- ***Sociální pohled:***

Ze sociálního hlediska způsobuje suburbanizace některé závažné společenské problémy. Dochází například k rozdělení předměstí a vnitřního města, zvyšuje se prostorově neodpovídající rozmístění pracovních míst a bydlišť lidí, dokonce dochází i k diskriminaci obyvatel (BURCHELL et al., 1998). Velice závažným společenským důsledkem je posilování individualizace, ztráta sociální soudržnosti, oslabování sociálního kapitálu a občanské společnosti. Ztrátu sociální soudržnosti vyvolává především prostorové oddělení funkcí a vysoce individualizované dojíždění osobním automobilem (SÝKORA, 2002).

Problémem lidí směřujících do suburbií často bývá představa, že v novém prostředí budou žít venkovským způsobem života, bez anonymity a shonu velkoměsta. Je však otázkou, zda si nepřinášejí městský způsob života s sebou. To je dáno už tím, že novousedlíci zůstávají zpravidla zakotveni svým zaměstnáním, sociálními vazbami a dalšími atributy ve městě. Jejich věková, sociální a vzdělanostní struktura se liší od struktury obyvatelstva starousedlíků. Může tak docházet k určitému nepochopení a neporozumění mezi oběma skupinami obyvatel. Dokonce nemusí být ani překonána anonymita, neboť noví obyvatelé mají jen malou šanci utvořit nějakou místní komunitu. Nemají ani podmínky pro místní společenský život, protože v suburbiích zpravidla chybí veřejné prostory a další místa pro společenský život. O něco lépe jsou na tom suburbanizovaná malá města (VAISHAR et al., 2013).

Už GANS (1968) popisuje rozdíly ve způsobu života mezi vnitřním městem a suburbii. Jedná se o charakteristické rysy těchto lokalit. Tvrdí, že suburbia jsou

spíše „noclehárnami“ a jsou vzdálenější od míst práce a zábavy v centru. Také jsou novější a modernější než vnitřní města a více uzpůsobena automobilům než chodcům a hromadné dopravě. Jsou složena více z rodinných domů, a tudíž mají nižší hustotu obyvatelstva. Obyvatelstvo suburbii se odlišuje demograficky, je mladší, s větším podílem ženatých a vdaných osob, s vyššími příjmy v nemanuálních povoláních. Ve vnitřních městech může suburbanizace znamenat odliv sociálně silnějších, vzdělanějších a mladších obyvatel, a zhoršení sociální struktury. Ve skutečnosti však může být tento odliv do jisté míry kompenzován příchodem studentů a mladých profesionálů, kteří sice nemají ve městě trvalé bydliště, ale fakticky zde žijí (HAASE et al., 2012).

- ***Environmentální pohled:***

Z environmentálního hlediska krajinu nejvíce ohrožuje suburbanizace. Města se rozšiřují do okolní přírodní a venkovské krajiny, vznikají nové příměstské zástavby a satelitní městečka. Zábor půd při výstavbě nových průmyslových komplexů i nákupních nebo obchodních zón a uměle vyvolaná potřeba nové silniční infrastruktury snižují celkovou rozlohu půd vhodných pro zachování zemědělského, lesnického a rekreačního využívání krajiny. Zbývající zemědělská půda je obhospodařována nevhodně ve velkých celcích neoddělených výraznými plochami stálé zeleně (ŠILHÁNKOVÁ, 2007). Dá se proto říci, že suburbanizace zásadním způsobem ovlivňuje životní prostředí člověka, jeho přírodní, kulturní i socioekonomické složky (ROMPORTL a CHUMAN, 2010).

Suburbanizace má také škodlivý dopad na kvalitu života. Příměstská výstavba bývá na pohled až ošklivá. Suburbanizace ničí smysl pro komunitu, vyvolává vyšší spotřebu energií, způsobuje vyšší znečištění ovzduší a vody (SÝKORA, 2002). Negativní vliv na životní prostředí má i individuální automobilová doprava. Ta snižuje kvalitu života v oblastech, do kterých se lidé stěhují především za klidem a čistým ovzduším. Jak jsem však zmiňovala výše, tyto oblasti není možné obsloužit veřejnou hromadnou dopravou. Většina obyvatel pak nemá jinou možnost než použít osobní automobil (SÝKORA, 2002).

Suburbanizace má však i pozitivní dopady. Díky suburbanizaci může docházet k posílení sídel v zázemí měst a zlepšování místní infrastruktury. Noví residenté s sebou přinášejí i nové požadavky na zavedení nebo rozšíření některých služeb.

Jedná se zejména o využití školek a škol a zlepšení dopravního napojení obce (to může pro obec znamenat na jednu stranu výhodu, na druhou stranu i problém vzhledem k finanční zátěži spojené například s provozem školských zařízení, veřejného osvětlení, údržbou infrastruktury). Situaci navíc komplikuje skutečnost, že přicházející obyvatelé si mnohdy nepřihlašují trvalé bydliště do nové obce, čímž ji ochuzují o příjmy a zároveň svou přítomností zvyšují obecní výdaje.⁸

3.6. Regulace suburbanizace

Suburbanizaci není možné zastavit. Proces ale můžeme regulovat a omezit ty stránky suburbanizace, které mají negativní dopady na udržitelný rozvoj osídlení. Novou výstavbu můžeme například koncentrovat kolem stávajících center osídlení a podél železničních tratí. Koncentrovaný rozvoj není tak nákladný na výstavbu infrastruktury, umožňuje lepší obsluhu veřejnou dopravou a nemá tak devastující účinky na přírodní prostředí okolí měst jako výstavba rozptýlená v malých okrscích po všech koutech příměstské krajiny (SÝKORA, 2001).

Suburbanizace, jak ji zažívají zejména rozvojové oblasti České republiky, je jednou z největších současných výzev pro koordinaci prostorového uspořádání a regulaci územního rozvoje, a tedy pro územní plánování, jehož obsahem obě činnosti jsou (MAIER, 2012).

Plánováním může veřejná správa regulovat proces suburbanizace. V dnešní době se u nás setkáváme s vytvářením strategických koncepcí rozvoje jak na úrovni národní, regionální, tak i místní. Vzhledem k členství ČR v Evropské unii, je nutné respektovat i dokumenty na úrovni EU. Z období totalitního režimu je zde však zakořeněn silný odpor k dlouhodobému plánování. Z toho důvodu nejsou zrealizovány mnohdy kvalitní koncepce, na které byly vynaloženy nemalé finanční prostředky. V zásadě lze rozlišit tři základní stupně plánování a to strategické, územní a finanční (ŠILHÁNKOVÁ, 2007).

⁸ Ministerstvo vnitra České republiky (2015): Současná česká suburbanizace a její důsledky. [online:<http://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-jeji-dusledky.aspx> (cit. 8. 3. 2015)].

a) Strategické plánování

Strategický plán rozvoje města by měl být jedním z důležitých koncepčních dokumentů pro usměrňování trvale udržitelného rozvoje města. Je to střednědobý plán, stanovující a řešící priority rozvoje města v horizontu pěti až sedmi let, vypracovaný v návaznosti na územní plán a dokumenty a podklady regionálního rozvoje kraje a vyšších územních jednotek (KUBEŠ et al., 2009).

b) Územní plánování

Územní plánování napomáhá obcím dosáhnout prospěšného souladu mezi veřejnými a soukromými zájmy při rozvoji území a vytvořit podmínky k ochraně území před negativními dopady stavebních a jiných záměrů. Z formálních nástrojů územního plánování na úrovni obcí je nejlépe využitelný územní, případně regulační plán, v krajních případech pak také územní opatření o stavební uzávěře nebo o asanaci území. Územní a regulační plány mohou sloužit jako účinný nástroj pro podstatné zmírnění negativních dopadů stavebního rozvoje a pro vyvážený rozvoj území. Musí však být splněna podmínka, že jsou používány správným způsobem a jsou dodržována jimi stanovená pravidla. Při územním rozvoji obce je pak důležité nejenom naplňovat literu právních předpisů, ale při zpracovávání plánů a jejich implementaci také respektovat určité morální zásady.⁹

c) Finanční plánování

Finanční plán by měl být součástí každého strategického plánu. Zajištění finančních prostředků na jednotlivé plánované strategické operace a aktivace vícezdrojového financování ve stejné době je rozhodující strategickou operací (obec z grantů čističku a zdroj vody, investor rozvod infrastruktury a přípravu vybavenosti a jednotliví vlastníci samostatné rodinné domy apod.). V podpoře takovéto součinnosti jsou v některých zemích užívány místně a časově upravené daně.¹⁰

⁹ Webový portál Suburbanizace (2008c): Suburbanizace a starosta.[online: http://suburbanizace.cz/suburbanizace_brozura/6.pdf (cit. 14. 3. 2015)].

¹⁰ Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest (1994 – 2008): Národní databáze brownfieldů. [online: agora-ce.cz/archive_files/Dokumenty_ke_stazeni/Jak_na_suburbanizaci.pdf (cit. 8. 3. 2015)].

3.7. *Současný stav suburbanizace v České republice*

Jedním z urbanizačních procesů, který v současné době nejvíce mění sociálně prostorové uspořádání společnosti a sídelní strukturu v České republice, je suburbanizace. Ta je sice koncentrována kolem velkých českých měst, ale nedochází k plošnému, kontinuálnímu růstu jejich příměstské zóny, nýbrž k výstavbě v příhodných lokalitách, ať už podél dopravních komunikací, v blízkosti větších sídel s rozvinutou infrastrukturou nebo v atraktivních lokalitách, které splňují hlavní požadavky pro "zdravé" bydlení v dosahu města.¹¹

Rezidenční i komerční suburbanizace v posledních 10-15 letech v České republice významně sílí. Dochází především k rozvoji v metropolitním regionu Prahy, s menší intenzitou se projevuje suburbánní rozvoj v zázemí ostatních velkých českých měst. Tento trend bude v následujících letech pokračovat, o čemž svědčí řada rozestavěných projektů v mnoha suburbánních obcích i v současnosti rostoucí počet mladých rodin s dětmi (OUŘEDNÍČEK, 2009).

(CÍLEK a BAŠE, 2005) uvádí některá fakta o suburbanizaci:

- 55 % evropského obyvatelstva chce žít ve vlastním domě na vlastní půdě
- 33 % Čechů si přeje žít v malém městě
- 27 % Čechů si přeje žít na vesnici. Z toho vyplývá, že 60 % Čechů by chtělo žít na vesnici, v malém městě či suburbu
- Při posledním sčítání lidu napočítal ČSÚ 4,4 milionu bytů. Do tohoto počtu nejsou zahrnuty chaty a chalupy
- Na 1000 obyvatel připadá 427 bytů, což je více než ve vyspělých evropských státech
- Na jeden byt připadají v průměru 2,3 obyvatele
- Zhruba 1/3 bytů v ČR je postavena v panelových domech. Těch je na území ČR zhruba 80 000, v nichž je celkem 1,2 milionu bytů, ve kterých žijí téměř 3 miliony obyvatel ČR. Většina domů byla postavena v letech 1970 – 1981 (CÍLEK a BAŠE, 2005).

¹¹ Ministerstvo vnitra České republiky (2015): Současná česká suburbanizace a její důsledky. [online:<http://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-její-dusledky.aspx> (cit. 8. 3. 2015)].

Vývoj suburbanizace v následujících několika letech je do značné míry dán naplánovanými projekty výstavby soubory rodinných domů a bytových domů, které budou s velkou pravděpodobností v zázemí měst realizovány a obydleny. V případě Prahy lze očekávat stabilní zájem o suburbánní bydlení nejméně v příštích pěti až deseti letech. Zvýšený rozvoj suburbánních obcí kolem ostatních velkých českých měst je možné předpokládat například na základě nabídky nových projektů nabízených v tisku a na internetu. Mírně se přitom mění jen skladba dokončovaných bytů směrem k většímu zastoupení nového bydlení v bytových domech. Rezidenti rodinných domů patří mezi nejstabilnější část populace. Nelze předpokládat budoucí odliv většího počtu obyvatel z nových suburbii směrem zpátky do jádrových měst. Zesílení migrační mobility ze suburbii lze očekávat až v souvislosti s odchodem dospívajících dětí od rodičů (KUBEŠ et al., 2009).

V současnosti je zřejmé, že suburbanizace, jako jeden z urbanizačních procesů měnících venkovské prostředí a společnost na městské, bude společně s ostatními procesy trvale měnit zázemí našich měst.¹²

3.8. Migrace jako základ suburbanizace

Termín migrace pochází z latinského slova „*migratio*“, což znamená stěhování, resp. přistěhování se. Jde o slovo odvozené od „*migro*“, „*migrare*“, tedy odstěhovat se, vystěhovat se, přesídlit (GRULICH, 2013).

Migrací rozumíme prostorové přemísťování osob přes libovolné hranice, zpravidla administrativní (KLUFOVÁ, 2008). Administrativní jednotka, ze které se osoba vystěhovala, se nazývá předchozí trvalé bydliště nebo místo vystěhování. Lokalita, do níž se dotyčný přistěhoval, představuje nové trvalé bydliště nebo místo přistěhování (GRULICH, 2013).

Pojmu nemusí být použito jen pro mobilitu lidí. Používá se také v biologii a zoologii pro migraci rostlin a živočichů (KLUFOVÁ, 2008).

¹² Specializovaný internetový časopis Atlas obyvatelstva (2013): Dopady rezidenční suburbanizace v obcích České republiky. [online:http://www.atlasobyvatelstva.cz/sites/default/files/_UPLOAD/tacr/1_dopady.pdf (cit. 12. 3. 2015)].

Podle KLUFOVÉ a POLÁKOVÉ (2010) lze migraci rozdělit na:

- 1) **Přírozený pohyb obyvatelstva** – reprodukce, přirozená obnova výměnou generací
- 2) **Mechanický pohyb obyvatelstva** – stěhování, prostorové přemísťování obyvatelstva

Tento mechanický pohyb obyvatelstva dále KLUFOVÁ a POLÁKOVÁ (2010) rozlišuje na:

- 1) **Vnitřní migraci** – stěhování se uskutečňuje v rámci území jednoho státu
 - Vnitřní migrace – stěhování se z obce do obce v rámci okresu
 - Meziokresní migrace – stěhování mezi obcemi dvou okresů
 - Horizontální migrace – stěhování z obce do obce v rámci okresu
 - Vertikální migrace - stěhování ve směru venkov – město

Důvody vnitřní migrace jsou lepší pracovní podmínky, vzdělání, kvalita života, pracovní příležitosti, občanské vybavení atd.

- 2) **Mezinárodní migraci** – při stěhování je překročena hranice státu
 - Emigrace – vystěhování
 - Imigrace – přistěhování

Podle KLUFOVÉ a POLÁKOVÉ (2010) jsou speciálními typy migrace:

- 1) Sezónní migrace – převážně u zemědělských pracovníků
- 2) Kyvadlová migrace – pravidelná denní, týdenní docházka do zaměstnání, školy apod.
- 3) Cestování – možnosti rekreace
- 4) Skrytá migrace – dlouhotrvající ne denní docházka za prací.

KLUFOVÁ a POLÁKOVÁ (2010) rozdělují dále migraci:

- Z pohledu migranta - migrace dobrovolná
- Z iniciativy migranta - nedobrovolná, kdy jsou migranti donuceni k přesídlení veřejnou mocí - vyhoštění, evakuace.
- Z hlediska početnosti migrantů - migraci individuální a skupinovou, též také masovou nebo hromadný odchod, jinak exodus.

Migrační tlaky ovlivnily významné epochy historie (např. úpadek Římského impéria) a právě migrace transformovala formou kolonizace svět. Tempo migrací akcelerovalo již od 18. století a dále se zvyšovalo v 19. století (KLUFOVÁ, 2008).

V současné době lidé migrují z celé řady důvodů, mezi ty nejčastěji uváděné patří ekonomické (pracovní) důvody, sociální nerovnost, získání vyšší kvalifikace, osobní ambice či limitované možnosti seberealizace v místě svého původu (STOJANOV et al., 2014). V mimoevropských zemích, zejména v rozvojových, se setkáváme s migrací způsobenou nejistou bezpečnostní situací (lokálními válkami, etnickými nepokoji apod.), dále také migrací způsobenou prudkým zhoršením podmínek životního prostředí (BARTOŠ et al., 2011).

Jev, kdy se lidé snaží žít v lepším životním prostředí, nazýváme amenitní migrací. Ta směřuje převážně z městského prostředí do venkovské krajiny. Zpravidla se rozlišují dvě její základní formy a to migrace za lepším životním prostředím (natural amenities) a migrace za kulturními zvláštnostmi území (cultural amenities). Mezi kulturní zvláštnosti lze zahrnout i životní styl či povahu místního společenství (Bartoš et al., 2011). Amenitní migrace je v anglosaské literatuře spojována s procesy kontraurbanizace (KOPP a NOVOTNÁ, 2007).

Kontraurbanizace je stejně jako suburbanizace významný decentralizační proces v systému osídlení, kdy dochází k migraci z města do jeho více či méně vzdáleného zázemí. Kontraurbanizaci můžeme doplňkově definovat jako urbanizační proces, při kterém dochází k přesunu obyvatelstva z města do venkovského prostředí mimo metropolitní regiony. Významná je přitom malá (nebo žádná) vazba na funkce lokalizované ve velkých městech (ŠIMON a OUŘEDNÍČEK, 2010).

Do venkovského prostředí se lidé stěhují zejména kvůli přírodě, lepšímu životnímu prostředí a kvalitě bydlení (ŠIMON, 2012). Stěhují se také proto, že jim nevyhovují podmínky ve městě. Jde o zhoršenou kvalitu životního prostředí, zahuštěnost a přeplněnost urbanizovaného prostoru. Nízký podíl zeleně na celkové ploše města, zvýšená hladina hluku, špatné ovzduší, ale také velká vzdálenost do „neurbanizované přírody“ a nemožnost volného pohybu v zeleni patří mezi často zmiňovaná negativa městského prostoru. Řada z těchto faktorů přispívá k rozhodnutí, že město není vhodným místem pro život, popř. pro výchovu dětí. Rodiny očekávající potomky i rodiny s malými dětmi raději volí místo, které je pro děti

podnětnější a zdravější, s možností volného pohybu venku na zahradě a blíže přírodě (ŠIMON, 2012).

4. METODIKA

Použitá metoda a techniky výzkumu

Pro potřeby předkládané diplomové práce byla zvolena metoda případové studie. Tato metoda spadá do oblasti kvalitativního výzkumu a má mnohá specifika, kterými se zásadně odlišuje od kvantitativních metod.

Kvalitativní přístup ve výzkumu

Aby bylo možné jednoznačně ukotvit případovou studii, je nutné vymezit kvalitativní výzkum. Nejprve je nutno konstatovat, že kvalitativní výzkum není „ten druhý výzkum“ (HENDL, 1997a; DISMAN, 2000) a je často zcela neprávem odsouván na druhou kolej. Základním cílem kvalitativního výzkumu je porozumět určité sociální situaci, o které pak na základě výsledků provedené studie vytváříme teorii. V centru pozornosti kvalitativního výzkumu je člověk v jeho každodennosti. Na rozdíl od kvantitativního výzkumu zkoumá kvalitativní výzkum problematiku intenzivně do hloubky. Kvalitativní výzkum přináší podrobné informace o zkoumaném fenoménu, které však nelze generalizovat na celou populaci. Kvalitativní výzkum je vhodné použít zejména tehdy, když nemáme dostatečnou znalost o problému, který studujeme a potřebujeme dané situaci porozumět (OLECKÁ a IVANOVÁ, 2010). Kvalitativní a kvantitativní přístupy jsou navzájem plně, tj. vhodně se doplňující.

Při výzkumu ve společenských vědách je vhodné používat jak kvalitativní, tak kvantitativní přístupy. Omezení se na jeden ze dvou uvedených přístupů s sebou nese riziko, že opomineme některé důležité aspekty zkoumaného problému. Jestliže se používají jenom kvantitativní metody, výzkumník se často dopouští chyby, že se pohybuje spíše po povrchu problému, protože je vzdálen od toho, jak lidé skutečně dospívají ke svým rozhodnutím, jak prožívají svůj život a jak se chovají. Neadekvátní interpretace výsledků kvantitativní studie může proměnit zkoumané osoby ve zprůměrovanou statistickou jednotku, která se řídí "objektivními" statistickými zákony s jistou pravděpodobností (HENDL, 1997b). Na druhou stranu

je zřejmé, že některé typy výzkumných otázek mohou být zodpovězeny pouze kvantitativním výzkumem. Kvalitativnímu výzkumu se také vytýká, že jeho závěry nemají takovou zobecňující sílu, kterou pro své výsledky nárokují kvantitativní výzkumníci.

V oblasti kvalitativního výzkumu byla vyvinuta řada nových metod. Např. SPÖHRING (1989) se zabývá třemi základními metodami nestandardizovaného sběru dat:

1. Participantním pozorováním,
2. Kvalitativním rozhovorem,
3. Kvalitativní obsahovou analýzou.

Případová studie jako metoda kvalitativního výzkumu

Obecná definice případové studie říká, že jde o intenzivní studium jednoho případu – tedy jedné situace, případně jednoho člověka či jednoho problému. Jde tedy o detailní studium jednoho případu nebo několika málo případů. Zatímco ve statistickém šetření se shromažďuje relativně omezené množství dat od mnoha jedinců (nebo případů), v případové studii se sbírá velké množství dat od jednoho nebo několika málo jedinců. V případové studii jde o zachycení složitosti případu, o popis vztahů v jejich celistvosti. Na konci studie se zkoumaný případ vřazuje do širších souvislostí. Může se též srovnat s jinými případy, provádí se také posouzení validity výsledků (HENDL, 2005).

Případová studie je tak detailní prozkoumání jednoho příkladu ze série jevů, které sice neposkytuje spolehlivé informace o celé sérii, ale poskytuje důležité informace v předběžné etapě výzkumu tím, že umožňuje formulovat hypotézy, které pak mohou být testovány systematicky a s větším množstvím případů (HENDL, 2005).

Výhody a nevýhody případových studií

ŠVARŤÍČEK a SEĎOVÁ (2007) definovali následující výhody a nevýhody případových studií:

Výhody:

- Výsledky jsou zpravidla snadněji srozumitelné širšímu spektru zájemců. Mohou je číst i lidé, jejichž profesí se studie netýkají, neboť nejsou psány pouze pro vědce a teoretiky daných disciplín.
- Zachycují unikátní vlastnosti, faktory, okolnosti zkoumaných problémů, které jsou zpravidla ostatními přístupy ztraceny. Velmi často jsou tyto jedinečné vlastnosti klíčem k porozumění celé situace.
- Výsledky studií jsou velmi pevně zakotveny v realitě. Nemohou zkoumat nic, co se skutečně neodehrává v reálném životě.
- Výsledky dobrých studií poskytují zájemcům porozumění a vhled do jiných situací a případů, které mají stejné či velmi podobné vlastnosti jako zkoumaný případ.
- Mohou být vykonávány samotným výzkumníkem. Zpravidla nevyžadují žádný výzkumný tým.
- Případové studie mohou zkoumat i případy, kde nad jednotlivými proměnnými nemáme žádnou kontrolu a kde se vyskytuje mnoho nepředvídatelných jevů a událostí.

Nevýhody:

- Výsledky jsou obtížně zobecnitelné na širší vzorky.
- Není jednoduché provádět techniky ověřování spolehlivosti, jako je například nezávislá kontrola (crosschecking), neboť studie jsou často příliš založeny na subjektivních interpretacích.
- Případové studie mají sklon ke zkreslení způsobeným zaujatostí výzkumníka, jeho slabou teoretickou citlivostí.

Techniky výzkumu

Pro vypracování literární rešerše byly čerpány informace z vědecké a odborné literatury, také však i z oficiálních internetových stránek. V empirické části diplomové práce byly použity následující techniky: technika studia dokumentů, neformální rozhovor, dotazníkové šetření (dotazníkové šetření s otevřenými otázkami) a zúčastněné pozorování. Kromě dotazníkového šetření s uzavřenými otázkami se jedná o techniky využívané v kvalitativním výzkumu.

V rámci vlastní práce jsem nejprve provedla pilotní průzkum, na jehož základě byly upraveny dotazníky do konečné podoby (viz. Příloha č. 1). Pilotní průzkum byl proveden formou neformálních rozhovorů (8) a každý z respondentů poté zkušebně vyplnil připravený dotazník.

Vlastní dotazníkové šetření v obci Dolní Třebonín probíhalo od listopadu 2014 a skončilo v březnu 2015. Celkem se podařilo získat 61 kompletně vyplněných dotazníků. Nejprve probíhal sběr elektronickou formou, kdy jsem dotazník umístila na portál www.surveo.com. Takto jsem získala 15 dotazníků. Dalším krokem bylo dotazníkové šetření přímo v modelovém území. Výzkum jsem prováděla nejen v satelitním městečku, ale i v části staré zástavby. Data získaná dotazníkovým šetřením byla následně kvantitativně zpracována pomocí programu Microsoft Excel a vytvořeny přehledné grafy. Pracovala jsem také s metodou testování statistických hypotéz za pomoci chí – kvadrát testu a testu dobré shody.

5. MODELOVÉ ÚZEMÍ

Obec Dolní Třebonín (foto č. 4) leží přibližně 9 km severovýchodně od Českého Krumlova, na hranici s okresem České Budějovice, v nadmořské výšce 574 m n. m. Rozloha obce činí 2065 ha. Obec má 8 přilehlých částí: Čertyně, Dolní Svince, Dolní Třebonín, Horní Svince Horní Třebonín, Prostřední Svince, Štětkře, Záluží.¹³

Dominantou celého území je Věncova hora. Prostor návsi se zde výrazně neuplatňuje. Zástavba prokazuje převážně rostlou nahodilou formu výstavby, kdy jsou objekty řazeny podél hlavních a místních komunikací, bez pevné osnova regulačních čar. Nové bytové domy jsou vhodně postaveny stranou historické zástavby a nenarušují tak urbanistickou hodnotu území.¹⁴

Foto č. 4: Obec Dolní Třebonín

Zdroj: www.dolnitrebonin.cz

¹³ Regionální svazek obcí „Vltava“ (2002): Strategie rozvoje regionálního svazku obcí „VLTAVA“. [online: http://www.obecvetrni.cz/DOC/F/RSOV_strategicky_plan.pdf (cit. 5. 3. 2015)].

¹⁴ Obec Dolní Třebonín (2010): Územní plán obce. Oficiální stránky obce [online: <http://www.dolnitrebonin.cz/files/600-uzemni-plan-obce-dolni-trebonin-navrh-ke-4-9-2010-textova-cast.pdf> (cit. 5. 3. 2015)].

5.1. *Historie obce*

První zmínka o obci Dolní Třebonín je z roku 1375 v latinsky psané smlouvě uzavřené mezi černickým farářem Václavem a zlatokorunským opatem Gerhardem, kdy Václav získal k doživotnímu užívání dvě pole mezi cestou do Třebonína a Štěkře. Archeologické nálezy však dokládají, že v místech ležících jižně od dnešního středu Dolního Třebonína se podél potoka začátkem 13. nebo již koncem 12. století rozkládala osada (WIMMEROVÁ et al., 2010).

Podle internetových stránek obce (www.dolnitrebonin.cz) se na území rozkládají tyto kulturní památky:

- V obci Štěkře se nachází tvrz z 12. století. Je ve velmi špatném stavu, ale její současný majitel začíná s její opravou.
- Obec Čertyně byla vyhlášena pro svou jedinečnost a zachovalost původní zástavby památkovou vesnicí.
- V blízkosti obce Dolní Svince se nachází bývalý rybník Počátek, který v roce 1565 vybudoval Jakub Krčín. Po protržení hráze však již nedošlo k jeho obnově.
- Na území obce se nacházejí pozůstatky osídlení Kelty, mezi nejčastější nálezy patří části hliněných nádob a korálky. Toto území bylo již osídleno pravděpodobně v době kamenné.

5.2. *Geomorfologická, geologická a pedologická charakteristika*

Podle KUBEŠE (2004) patří oblast z geografického hlediska do:

Geomorfologické provincie:	Česká Vysočina
Geomorfologické subprovincie:	Šumavská subprovincie
Geomorfologické oblasti:	Šumavská hornatina
Geomorfologického celku:	Novohradské podhůří
Geomorfologického podcelku:	Kaplická brázda
Geomorfologického okrsku:	Velešínská pahorkatina
Geomorfologického podokrsku:	Korosecká pahorkatina

Korosecká pahorkatina se geologickým podložím (granulity a granitové ruly) podobá sousednímu Blanskému lesu, ale je od něho oddělena zlomovými

svahy. Zarovnaný reliéf zemědělské krajiny je rozříznut hlubokým údolím Vltavy v úseku U Cábý – Boršov nad Vltavou (KUBEŠ, 2004).

Území se nachází v rozsáhlém okrsku asociace hnědých půd nasycených a nenasyčených a hnědých půd oglejených. V území jsou pestré půdní podmínky. Avšak přibližně na 40 % půdy se projevuje zhutnění a tedy druhotné zamokření. Většina plochy je odvodněna velkoplošně systematickou drenáží. Značný problém zde představuje vodní eroze.¹⁵

5.3. Klimatologická charakteristika

Území patří do mírně teplé klimatické oblasti MT3. Ta je charakterizována krátkým a mírným létem, delším přechodným obdobím mezi jarem a podzimem a normální, mírně chladnější a mírně suchou zimou.¹⁵

Převládající směr větru je západní, severozápadní, jihozápadní a východní. Poměry jsou vhodné pro zemědělskou výrobu, případně agroturistiku, s ohledem na blízkost významných oblastí cestovního ruchu, především Českokrumlovsko, Římovska, Kaplicka, CHKO Blanského lesa, Lipenska a Šumavy. Kolem Třebonína jsou vedeny také cykloturistické trasy, např. trasa Po stopách koněpřežky do Lince.¹⁵

5.4. Hydrologická charakteristika

Území obce spadá do povodí Vltavy. Povrchovou vodu z celé plochy odvádí Třebonínský potok s přítoky Svinecký potok a další místní vodoteče.¹⁵

5.5. Ekonomická charakteristika

Bytová výstavba v obci značně ovlivnila ekonomickou a finanční situaci. O tom svědčí fakt, že v roce 2000 byl rozpočet obce kolem 4 mil., zatímco v roce 2010 byl schválen ve výši více než 24 mil. Kč. Mezi lety 1996 – 2010 se do obecního rozpočtu podařilo získat na projekty bytové výstavby státní dotace v celkové výši 174 652 800,- Kč. To je vzhledem k velikosti obce a počtu obyvatel zcela

¹⁵ Obec Dolní Třebonín (2010): Územní plán obce. Oficiální stránky obce [online: <http://www.dolnitrebonin.cz/files/600-uzemni-plan-obce-dolni-trebonin-navrh-ke-4-9-2010-textova-cast.pdf> (cit. 5. 3. 2015)].

mimořádná částka, která v krátkém časovém období umožnila asi nejvýznamnější rozvoj lokality za celou její historii (WIMMEROVÁ et al., 2010).

Obec má k 31.12.2013 302 podnikatelských subjektů. Převažuje velkoobchod a maloobchod, dále stavebnictví a posléze peněžnictví a pojišťovnictví. Míra nezaměstnanosti v obci v roce 2011 je 14,2 %.¹⁶

5.6. Ekologická charakteristika a ochrana přírody

Celé území obce je územím zvýšených přírodně krajinářských hodnot s řadou významných krajinných prvků, dálkových pohledů do krajiny a na krajinné dominanty. Potenciální přirozenou vegetaci tvoří acidofilní bikové doubravy, které na chladnějších svazích střídají bikové bučiny a vzácně i květnaté lipové bučiny. Potůčky doprovázejí porosity ostřicových jasenin, větší potoky udatnové olšiny. Na odlesněných místech jsou charakteristické ovsíkové louky, podél potoků mokřadní louky, na pramenech i rašelinné krátkostébelné louky.¹⁷

Do správního území obce nepatrně zasahuje CHKO Blanský les, a to svým jihozápadním okrajem. Hranici tvoří pravý břeh řeky Vltavy. S touto hranicí je totožné i vymezení evropsky významné lokality NATURA 2000 Blanský les. Na území obce se nenachází žádná maloplošná chráněná území přírody. Do zvlášť chráněných území je zařazováno v návrhu území Rohanova stráž a Měsíčnice u Vltavy. Nejsou zde registrovány žádné památné stromy ani významné krajinné prvky. Na území obce je zachována rozptýlená zeleň podél cest, dále kolem rybníků a vodotečí. Porosty na mezích a podél cest dodávají typický ráz zdejší krajiny. Tyto porosty je možné kácet jen výjimečně, s určením náhradních výsadeb zeleně.¹⁷

¹⁶ Český statistický úřad (2015): Vybrané statistické údaje za obec Dolní Třebonín.[online:https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Dokon%C4%8Dit+%C3%BApravy&pro_1_154=545473&cislotab=MOS+ZV01&str=tabdetail.jsp (cit. 5. 3. 2015)].

¹⁷ Obec Dolní Třebonín (2010): Územní plán obce. Oficiální stránky obce [online: <http://www.dolnitrebonin.cz/files/600-uzemni-plan-obce-dolni-trebonin-navrh-ke-4-9-2010-textova-cast.pdf> (cit. 5. 3. 2015)].

5.7. Demografická charakteristika

Demografická charakteristika obce k 31. 12. 2013 (tab. č. 1) znázorňuje celkový počet obyvatel obce k tomuto datu, což je 1316. Můžeme vidět, že převažuje podíl obyvatel ve věku 15 – 64 let (70,2 %). Oproti tomu podíl dětí do 14 let je pouze 18,5% a seniorů nad 65 let, 11,25 %. Průměrný věk obyvatel obce je 37,6 let.

Tab. č. 1: Demografická charakteristika obce Dolní Třebonín k 31. 12. 2013

Počet obyvatel	1316
Muži	653
Ženy	663
Počet obyvatel ve věku 0-14 let celkem	244
Muži	121
ženy	123
Počet obyvatel ve věku 15 – 64 let celkem	924
Muži	464
ženy	460
Počet obyvatel ve věku 65 a více let celkem	148
Muži	68
Ženy	80
Průměrný věk	37,6 let

Zdroj: ČSÚ

V rámci bytové výstavby v letech 2000 - 2005 bylo postaveno 286 bytů. Díky tomu se počet obyvatel obce více než zdvojnásobil. Vývoj počtu obyvatel v obci v letech 2000 – 2013 (tab. č. 2), je patrný zejména po ukončení již zmiňované bytové výstavby. Největší nárůst lze zaznamenat v roce 2005 a to o 159 obyvatel, přičemž na konci tohoto roku měla obec již 1083 obyvatel.

Tab. č. 2: Vývoj počtu obyvatel v obci v letech 2000 – 2013

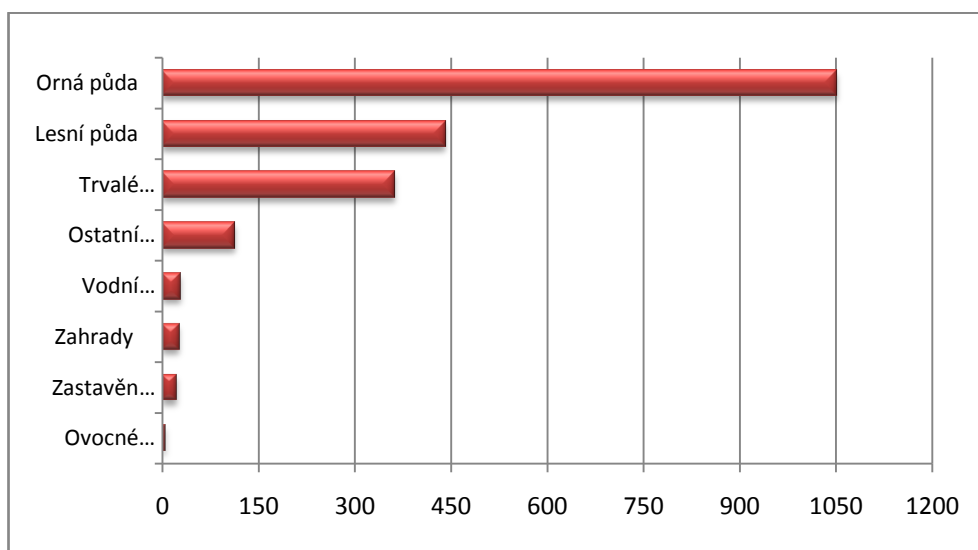
Rok	Stav k 1.1.	Počet narozených	Počet zemřelých	Přistěhovalí	Vystěhovaní	Stav k 31.12.
2000	653	8	4	13	15	655
2001	660	9	11	15	11	662
2002	662	3	5	99	12	747
2003	747	8	6	108	30	827
2004	827	11	5	139	24	948
2005	948	20	11	159	33	1083
2006	1083	24	8	55	21	1133
2007	1133	26	4	63	52	1166
2008	1166	20	5	50	29	1202
2009	1202	22	14	45	48	1207
2010	1207	18	7	45	51	1212
2011	1276	11	6	51	40	1292
2012	1292	8	6	41	42	1293
2013	1293	20	11	40	26	1316

Zdroj: ČSÚ

5.8. Land use obce

Podle databáze ČSÚ činí celková výměra obce 2043,4 ha, přičemž podíl zemědělské půdy je 70,6 %.

Graf č. 1: Výměra jednotlivých pozemků v obci Dolní Třebonín (ha) v roce 2013

Zdroj: ČSÚ

Land use obce (**graf č. 1**), vykazuje velký podíl orné půdy a to 1051,1 ha. Dále převažuje lesní půda s 440,2 ha a poté trvalé travní porosty s výměrou 361,2 ha. (ČSÚ).

5.9. Bytová výstavba

V roce 2000 rozhodlo vedení obce o zásadním rozšíření bytové výstavby, jejímž cílem bylo výrazně ovlivnit další rozvoj obce. Dne 25. října 2001 byl položen základní kámen pro výstavbu 130 bytových jednotek v lokalitě „Nad Ohrady“. V roce 2002 byla již dokončena stavba 20 bytových domů s 80 bytovými jednotkami. Poté následovala druhá etapa, během které postavila stejná firma 13 bytových domů s 52 byty a 18 rodinnými domky. První dvě etapy bytové výstavby byly postaveny formou družstevní výstavby, kdy zájemci složili určený podíl, dále pomohl stát dotací z Ministerstva pro místní rozvoj ČR, část z Fondu rozvoje bydlení a obec hypotečním úvěrem. Výstavba pokračovala ještě dvěma etapami tzv. „sociálních bytů“, které byly financovány již jen ze státní dotace a hypotéčního úvěru, který si vzala obec. V rámci třetí etapy bylo postaveno 19 bytových domů se 76 byty a v poslední čtvrté etapě bylo postaveno ve třiceti řadových domech 60 bytů. V letech 2000 a 2005 bylo postaveno celkem 286 bytů za 371,4 mil. Kč (WIMMEROVÁ et al., 2010).

6. VÝSLEDKY

Jelikož budu v této práci často používat termín starousedlík, ráda bych ho nejprve definovala. Jedná se tedy o obyvatele, který žije v obci více než jednu generaci, tedy více než 20 let.

Prvním zdrojem získaných dat bylo dotazníkové šetření, které jsem v rámci vlastní práce prováděla v obci Dolní Třebonín. Jak jsem již zmiňovala výše, sběr dotazníků začal v listopadu 2014 a skončil v březnu 2015. Nejprve byl proveden pilotní průzkum, na jehož základě byly upraveny dotazníky do konečné podoby. Pilotní průzkum byl proveden formou neformálních rozhovorů a každý z respondentů poté zkušebně vyplnil připravený dotazník.

Celkem bylo získáno a zpracováno 61 kompletně vyplněných dotazníků od dospělých obyvatel Dolního Třebonína. Základní soubor byl tvořen počtem 924 osob nad 15 let, výběrový soubor pak činil 61 osob, což je 6,60 % souboru základního.

Výzkum jsem prováděla nejen v satelitním městečku, ale i v části staré zástavby (16 dotazníků).

Třetím zdrojem informací pro tuto případovou studii bylo vyhodnocení dokumentů, týkajících se bytové výstavby v obci, územní plán obce, strategický plán rozvoje MAS Pomalší a dále pak vlastní zápisky pořizené během dotazníkového šetření.

6.1. Výsledky dotazníkového šetření

Dotazník obsahoval 36 otázek. Aby byly zjištěny vzájemné vztahy mezi starousedlíky a nově přistěhovanými obyvateli, byl dotazník uzpůsoben pro obě skupiny. Dotazník zahrnoval 10 otevřených otázek, 6 polouzavřených a 20 uzavřených. Občané se tak mohli prostřednictvím dotazníku vyjádřit nejen k nové výstavbě, ale i k fungování obce.

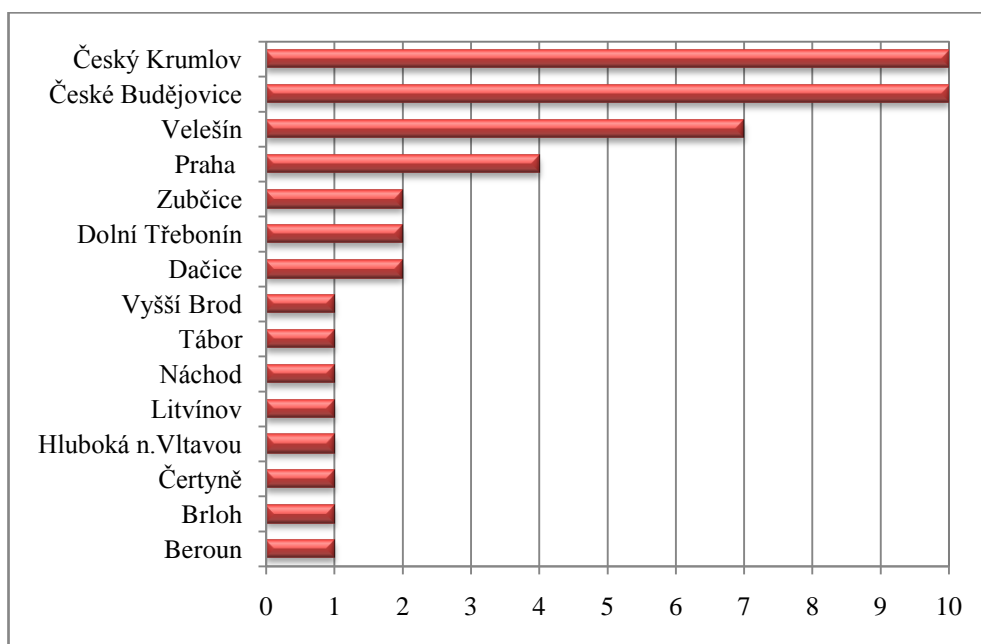
Rozbor jednotlivých otázek dotazníku:

1. Otázka: Odkud jste se do této obce přistěhoval (a)?

První otázka byla otevřená, asociační. Respondent měl tedy doplnit kraj a obec, odkud se do této obce přistěhoval. Tato otázka byla povinná pro nově přistěhované obyvatele. Starousedlíci ji nevyplňovali.

Přehled měst, odkud se dotazovaní přistěhovali do obce Dolní Třebonín (graf č. 2) ukazuje, že se respondenti nejčastěji přistěhovali z okolních měst, tedy Českých Budějovic (10 respondentů), Českého Krumlova (10 respondentů) a Velešína (7 respondentů). Další přírůstek lze zaznamenat ze vzdálenějších jihočeských měst, jako jsou Vyšší Brod (1 respondent), Hluboká n. Vltavou (1 respondent), Dačice (2 respondenti), Brloh (1 respondent) a Tábor (1 respondent), ale také z vesnic ležících v blízkosti obce (3 respondenti). Někteří obyvatelé Dolního Třebonína, žijící ve staré zástavbě, se přestěhovali do zástavby nové (2 respondenti). Dále se dotazovaní přistěhovali ze středočeského kraje, především z města Prahy (4 respondenti) a Berouna (1 respondent), severočeského kraje a královéhradeckého kraje, vždy se zastoupením jednoho respondenta. Dotazník vyplnilo celkem 16 starousedlíků.

Graf č. 2: Přehled měst, odkud se dotazovaní přistěhovali do obce Dolní Třebonín

Největší podíl migrantů je tedy z Českého Krumlova a Českých Budějovic (22 %). Důvodem je podle mého názoru strategická poloha obce právě mezi těmito dvěma městy a charakter venkovského prostředí.

2. Otázka: Jak dlouho zde bydlíte?

Jedná se opět o otevřenou, asociační otázku. Tato otázka byla povinná pro všechny respondenty. Domnívám se, že čím déle člověk v této obci žije, tím více si utváří ucelený názor. V druhé otázce jsem získala širokou škálu odpovědí, přičemž si myslím, že jsem prozkoumala všechny věkové kategorie. Délka bydlení respondentů v Dolním Třeboníně (tab. č. 3) se nejčastěji pohybuje mezi 10 – 14 lety. Takto odpovědělo 19 dotazovaných.

Tab. č. 3: Délka bydlení respondentů v Dolním Třeboníně

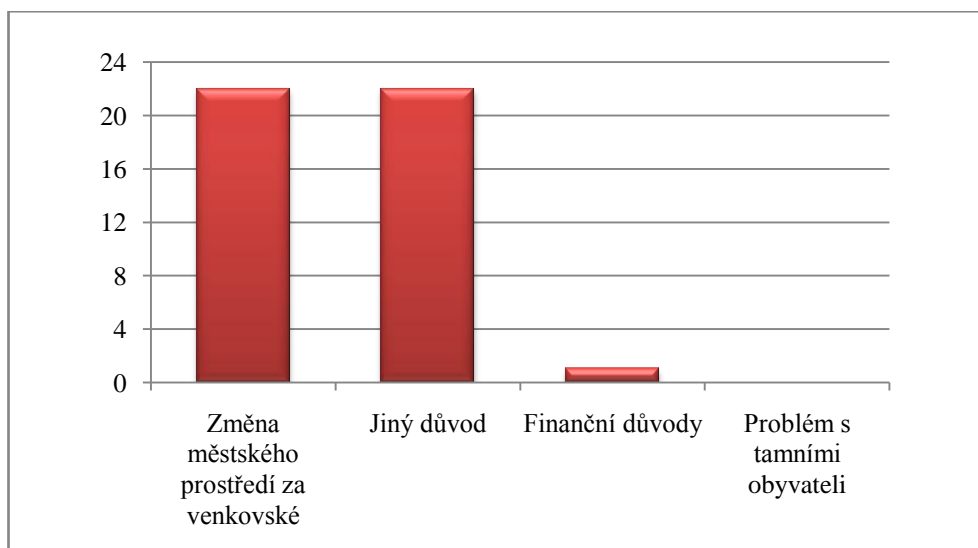
Délka bydlení	Počet respondentů	Délka bydlení	Počet respondentů
1 - 4 roky	11	20 - 29 let	8
5 - 9 let	7	30 - 39 let	3
10 - 14 let	19	40 - 59 let	2
15 - 19 let	8	60 - 70 let	3

3. Otázka: Důvod změny Vašeho bydliště byl:

Jedná se o polouzavřenou otázku, která byla povinná pouze pro přistěhované respondenty. Ti vybírali z následujících odpovědí:

- Změna městského prostředí za venkovské
- Finanční důvody
- Problém s tanními obyvateli
- Jiný důvod

Graf č. 3: Důvod změny bydliště

Jako nejčastější důvod změny bydliště (graf č. 3) uvedlo 22 respondentů, tj. 48 %, změnu městského prostředí za venkovské a stejný počet respondentů, tj. 22 zvolil možnost jiná. Jedná především o osobní důvody jako např. práce, stěhování za partnerem/manželem, založení rodiny, pořízení vlastního bydlení, lepší kvalitu

bydlení či rozvod rodičů. Jako důvod změny bydliště uvedl 1 respondent finanční důvody.

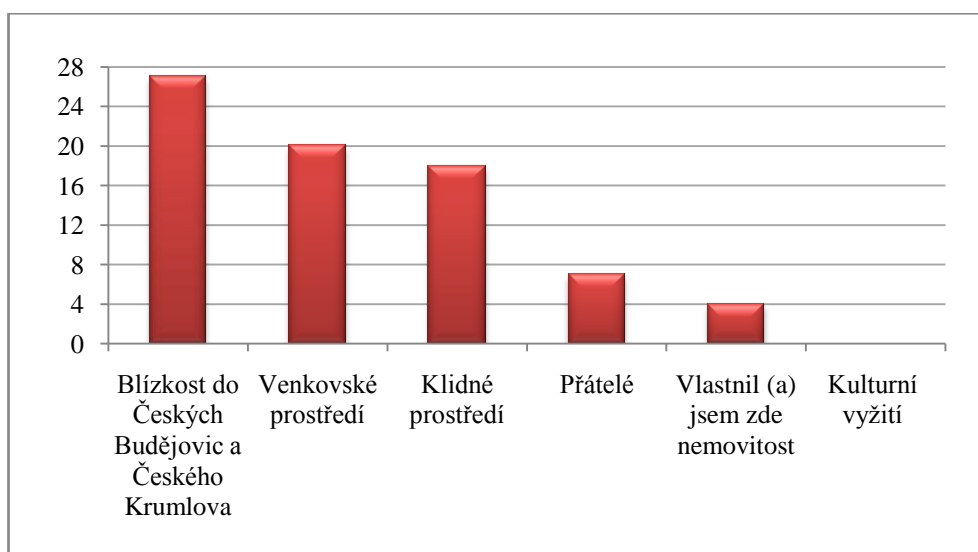
Jedním z hlavních důvodů, proč se tedy lidé stěhují do satelitního městečka je venkovský charakter. Z výsledků vyplývá, že takovému zázemí vyhledávají především mladé rodiny s dětmi, které chtějí žít ve zdravém prostředí. O tom svědčí také fakt, že 63,6 % respondentů, kteří uvedli změnu městského prostředí za venkovské, mají doma minimálně 1 dítě do 18 let a dále také věkové kategorie těchto respondentů. Další respondenti, kteří uvádějí tuto odpověď, jsou lidé ve věku okolo 40 a více let (13 dotazovaných), kteří vyhledávají klid. Dokazuje to skutečnost, že 46 % z nich uvedlo u otázky č. 4, že je lákalo právě klidné prostředí.

4. Otázka: Co Vás na této lokalitě nejvíce lákalo?

Tato otázka byla uzavřená, výčtová. To znamená, že dotazovaní mohli zvolit více odpovědí. Byla povinná pouze pro nově přistěhované respondenty. Ti mohli vybrat z následujících alternativ:

- Venkovské prostředí
- Přátelé
- Vlastnil (a) jsem zde nemovitost
- Kulturní vyžití
- Blízkost do měst České Budějovice a Český Krumlov

Graf č. 4: Co zapůsobí na zájemce při výběru domu v této lokalitě?

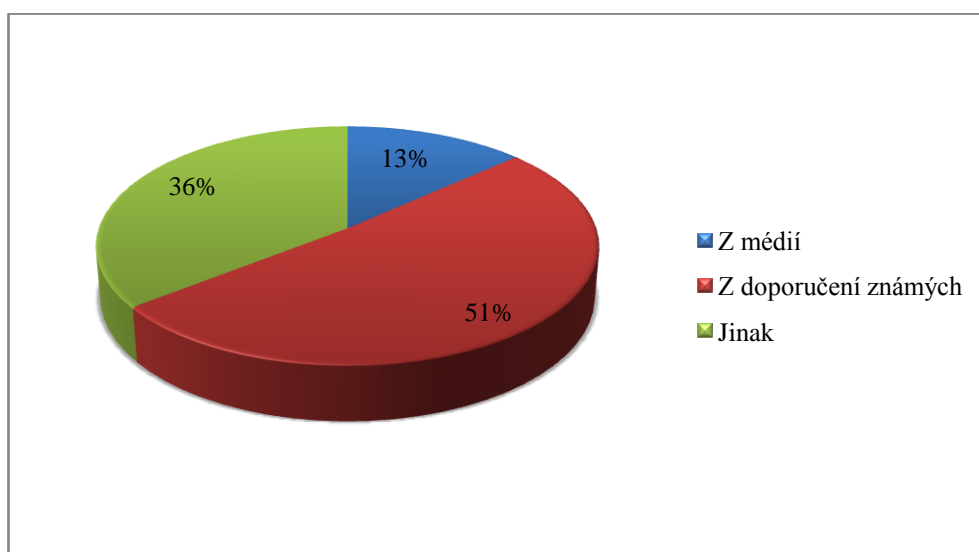
V této otázce jsem zjišťovala, co zapůsobí na zájemce při výběru domu v této lokalitě (graf č. 4). Jak můžeme vidět, obyvatele na obci nejvíce láká blízkost do okolních měst, Českého Krumlova a Českých Budějovic. Tato odpověď byla zvolena 27x. Dále venkovské prostředí a klid. Často si ovšem lidé při výběru domu neuvědomují, že tato suburbia jsou bez občanského vybavení a jako veřejný dopravní prostředek tu slouží pouze autobusy. Lidé jsou proto závislí na osobním automobilu. Na tato fakta si lidé často stěžují.

5. Otázka: Jak jste se dozvěděl (a) o možnosti bydlet v této lokalitě?

Otázka byla povinná pouze pro nově přistěhované obyvatele. Jedná se o polouzavřenou otázku. Respondenti vybírali z možností:

- Z médií
- Z doporučení známých
- Jinak

Graf č. 5: Jak se dotazovaní dozvěděli o možnosti bydlet v této lokalitě

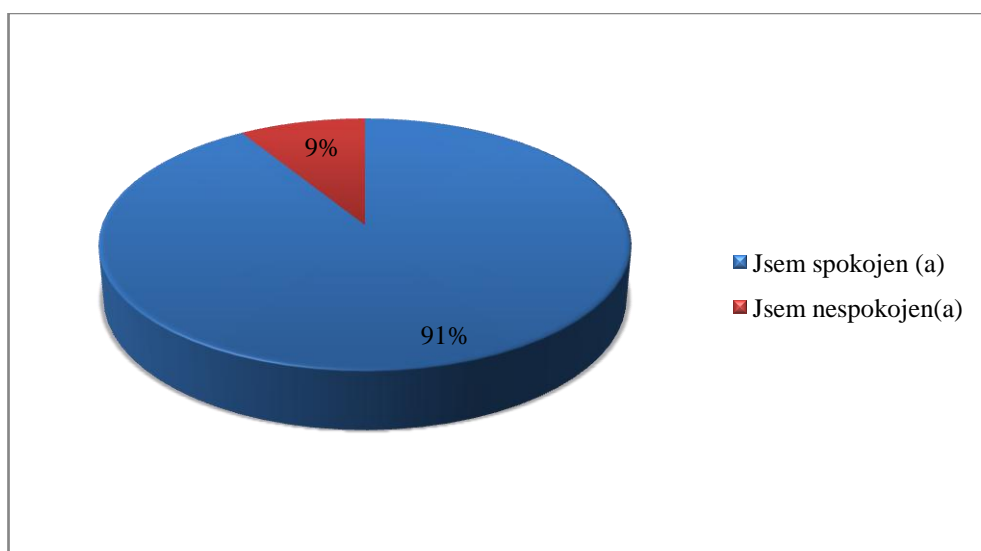

Dotazovaní se o možnosti bydlet v této lokalitě dozvěděli převážně z doporučení známých (graf č. 5). Tak odpovědělo celkem 23 respondentů tj. 51 % dotazovaných. Odpověď z médií vybralo celkem 6 respondentů. Celkem 16 dotazovaných, tj. 36 %, se o této možnosti dozvědělo jiným způsobem, ať už při návštěvě obce nebo na cestách, kdy obcí projížděli.

6. Otázka: Jste spokojen (a) s rozhodnutím, že jste odešel (šla) z minulého bydliště?

Tato otázka byla povinná pouze pro nově přistěhované respondenty. Jde o uzavřenou, tzv. dichotomickou otázku, kdy se vybírá pouze z odpovědí ano/ne.

Graf č. 6: Spokojenost respondentů s odchodem z minulého bydliště

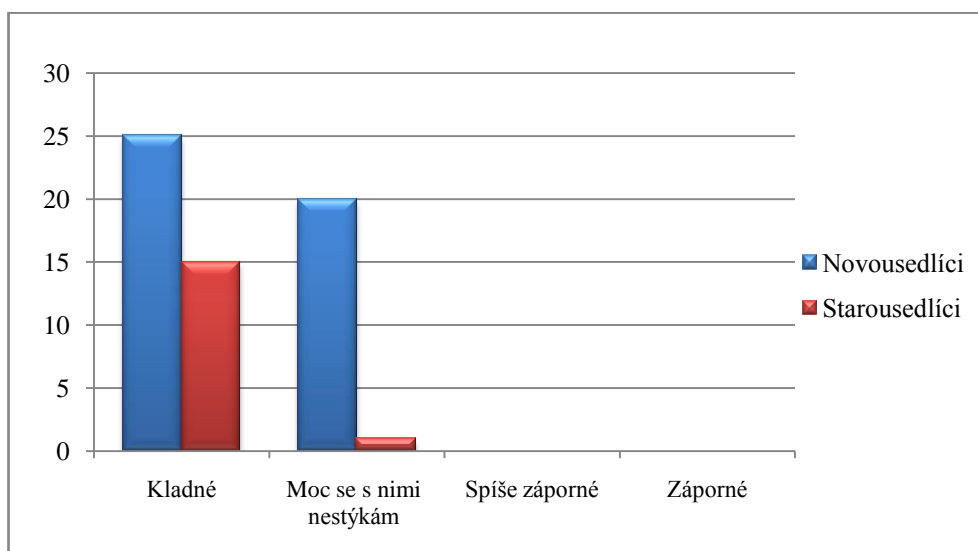
Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že jsou respondenti převážně spokojeni s odchodem z minulého bydliště (graf č. 6). Celkem 41 respondentů, tj. 91 %, je spokojeno se svým rozhodnutím, že opustili minulé bydliště. Pouze 9 %, to jsou 4 respondenti, s tímto rozhodnutím spokojeni nejsou. U jednoho z nich, je podle mého názoru důvodem negativní postoj ke kvalitě bydlení, což uvádí u otázky č. 13.

7. Otázka: Jaké vztahy udržujete s místními obyvateli?

Otázka byla povinná pro všechny dotazované. Jde o uzavřenou, výběrovou otázku. Je zde tedy možnost výběru jen jedné nabízené alternativy.

- Kladné
- Moc se s nimi nestýkám
- Spíše záporné
- Záporné

Graf č. 7: Vztahy s místními obyvateli

Vztahy s místními obyvateli (graf č. 7) jsou většinou kladné. Nově přistěhovaní respondenti udržují s místními obyvateli převážně kladné vztahy (25 dotazovaných, tj. 56 %), avšak je zde poměrně velké procento (44 %) respondentů, kteří se s místními obyvateli nestýkají. Starosedlíci udržují s místními obyvateli kladné vztahy, tak odpovědělo 15 respondentů, pouze 1 respondent tvrdí, že se s nimi moc nestýká. Je velice pozitivní, že žádný z respondentů neuvedl spíše záporné nebo záporné vztahy s místními obyvateli.

8. Otázka: Jste spokojen (a) s vybaveností obce?

V této otázce byla respondenty hodnocena vybavenost obce. Hodnotili technickou a dopravní infrastrukturu, internetové připojení, sociální vybavenost, zdravotnickou vybavenost a další služby. Otázka je uzavřená, škálová, a proto se hodnotilo známkami 1- nejlepší, 5 - nejhorší. Byla povinná pro všechny respondenty.

Tab. č. 4: Hodnocení občanského vybavení obce

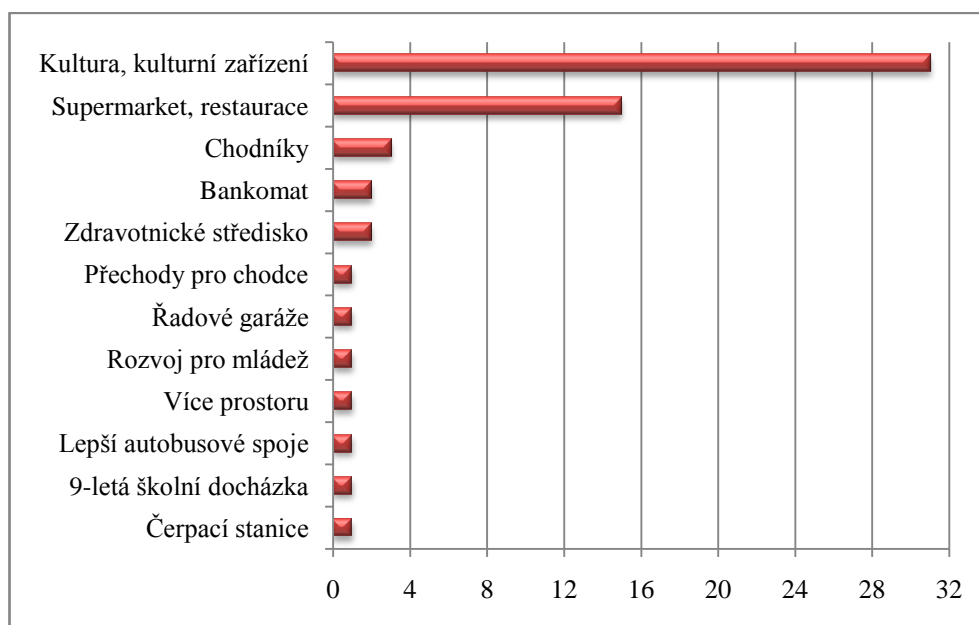
	Známka				
	1	2	3	4	5
Technická infrastruktura	20	16	16	3	5
Dopravní infrastruktura	9	26	19	0	5
Internetové připojení	38	12	5	2	3
Sociální vybavenost	6	9	20	12	13
Zdravotnická vybavenost	1	8	19	18	13
Další služby	1	10	23	18	8

Nejlépe je hodnoceno v občanském vybavení obce (tab. č. 4) internetové připojení. Získalo známku 1 celkem 38x. Oproti tomu nejhůře hodnocena je zdravotnická vybavenost. Tomu odpovídá skutečnost, že se zde praktický lékař nachází pouze 1x za 14 dní. Dále byla velmi negativně hodnocena také sociální vybavenost a další služby, kterých se v suburbii nachází skutečně málo. Z hlediska občanského vybavení zde chybí obchod, nějaké kulturní zařízení jako restaurace, kavárna apod., což je charakteristické pro tento typ příměstských prostor.

9. Otázka: Co Vám v obci nejvíce chybí?

Jedná se o otevřenou otázku, kterou jsem zvolila jako dobrovolnou.

Graf č. 8: Co respondentům v obci nejvíce chybí

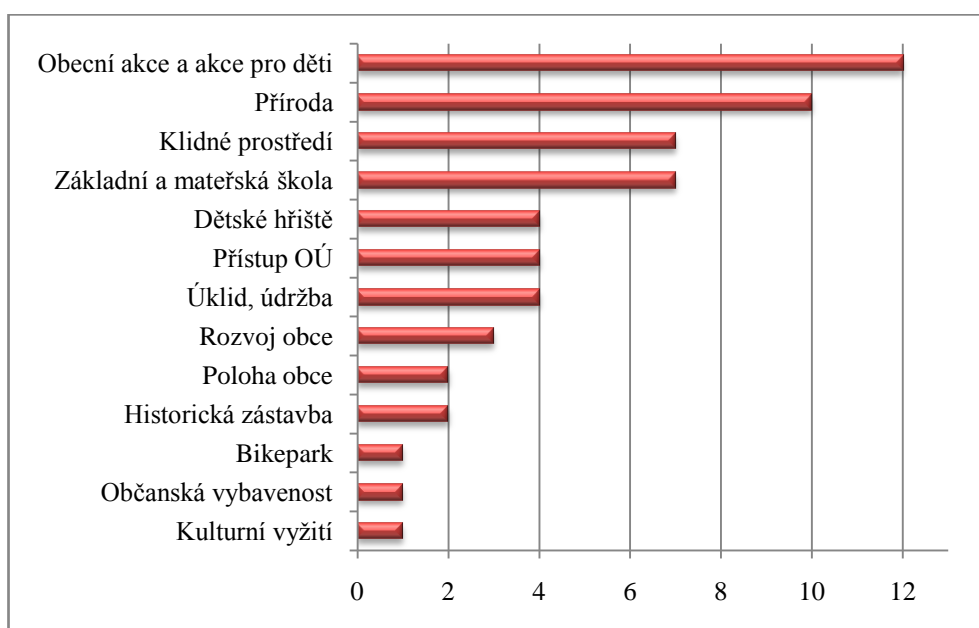
Nejčastěji chybí obyvatelům v obci (graf č. 8) kulturní a sportovní zařízení a kulturní vyžití.

10. Otázka: Co se Vám v obci nejvíce líbí?

Opět jde o otevřenou, dobrovolnou otázku.

Z výsledků je patrné, že se respondentům v obci nejvíce líbí obecní akce a akce pro děti (graf č. 9). Tato odpověď byla zmíněna 12x. Obdivují ale také přírodu, klidné prostředí a mateřskou školku, která se od roku 2014 nachází v prostorách bývalého pohostinství v budově obecního úřadu. Celý objekt byl přestavěn a 40 dětí tak získalo nové a krásné prostory.

Graf č. 9: Co se respondentům v obci nejvíce líbí

11. Otázka: Co byste v obci zlepšil (a)?

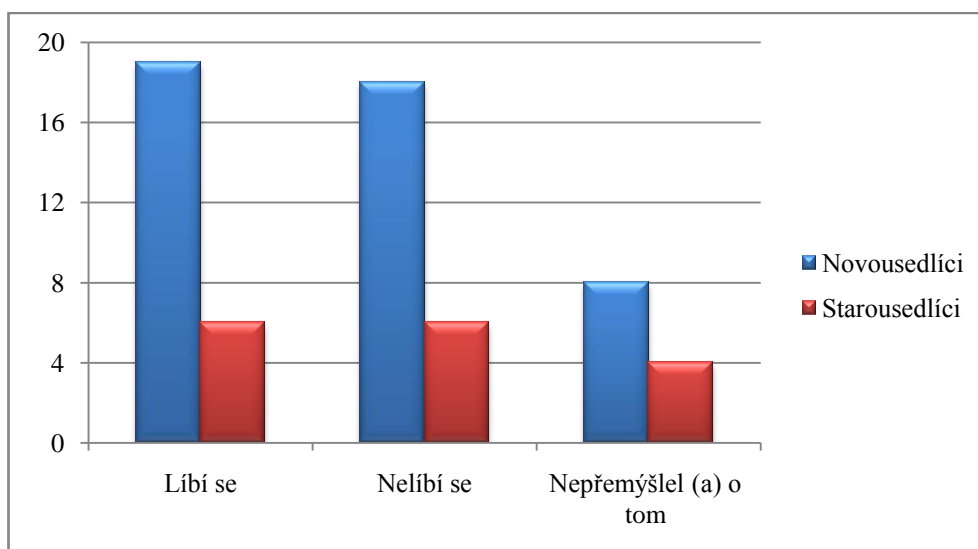
Dobrovolná, otevřená otázka, kdy se mohli dotazovaní vyjádřit, co by se jim v obci líbilo. Často uváděli kulturní vyžití, zábavu, více služeb a vše, co jim v obci chybí, tedy vše, co je uvedeno v otázce č. 9. Oceňují návrhy a nápady některých respondentů, jako například dokončení rozestavěné silnice vedoucí na Okrádání přes rybník Počátek a zpět, přes Svince, do Třebonína. Vznikl by tak okruh na in-line, procházky a jiné.

12. Otázka: Líbí se Vám bytová výstavba z estetického hlediska?

Jedná se o uzavřenou, trichotomickou otázku, která byla povinná pro všechny respondenty. Ti vybírali z možností:

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlel (a) jsem o tom

Graf č. 10: Nová bytová výstavba z estetického hlediska

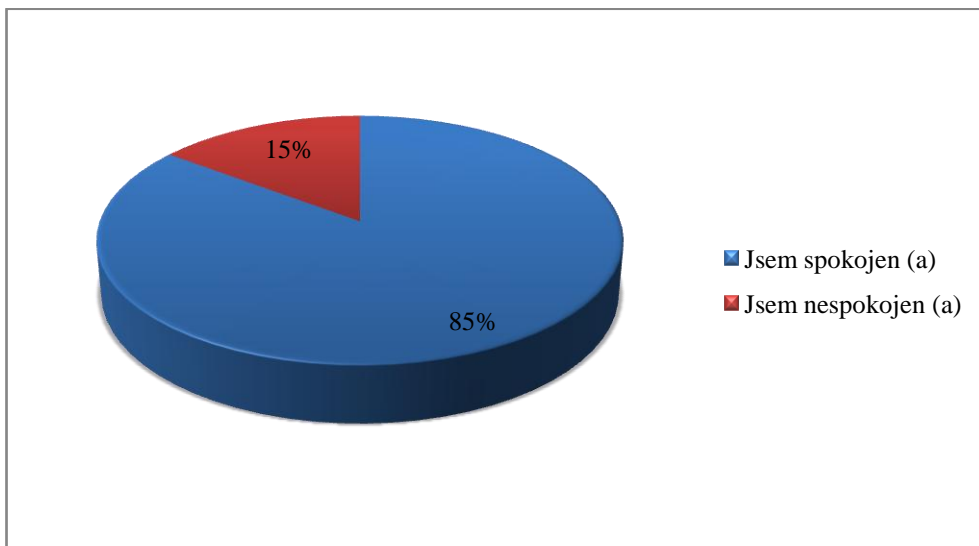

Novou bytovou výstavbu z estetického hlediska hodnotili novousedlíci i starousedlíci (graf č. 10). Celkem 19 nově přistěhovaným respondentům, tj. 42 % se satelitní městečko líbí. Oproti tomu 18 respondentům, tj. 40 %, se nelíbí a 8 respondentů o tom nepřemýšlelo. Názory starousedlíků na novou bytovou výstavbu z estetického hlediska jsou vyrovnané. Celkem 6 starousedlíků se výstavba líbí, 6 se nelíbí a 4 starousedlíci o tom nepřemýšleli. Mnozí z nich však tvrdí, že jim bytová výstavba nevadí, protože je dobře situována na okraj vesnice a nenarušuje tak původní zástavbu. Domnívám se, že estetické hledisko této výstavby je subjektivní pocit každého jedince. Někomu se kruhové uspořádání líbí, jinému přijde zase nepraktické a nevhledné.

13. Otázka: Jste spokojen (a) s kvalitou bydlení?

Tato otázka byla uzavřená, dichotomická. Jak jsem již vysvětlovala výše, na tento typ otázek se odpovídá pouze ano/ne.

Graf č. 11: Spokojenost s kvalitou bydlení

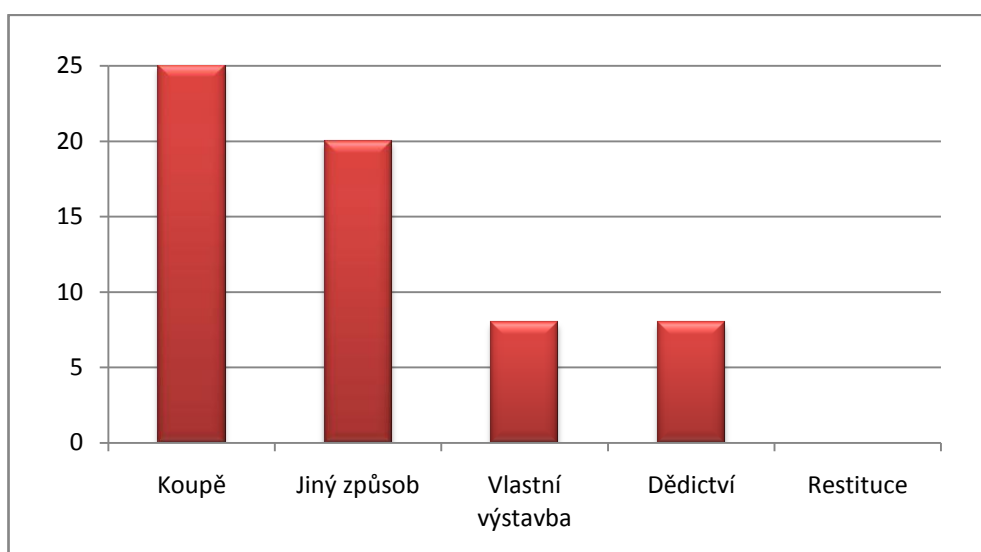
Většina respondentů tj. 85 % je s kvalitou bydlení spokojena (graf č. 11). Nespokojeno je pouze 15 % obyvatel a to nově přistěhovaných, bydlících v satelitním městečku. Tito respondenti si stěžují na vlhkost a následné plísně, praskání zdí, apod. Já osobně shledávám jako velký problém nedostatek soukromí a to zvláště v případě, kdy bydlí v jednom domě dvě různé rodiny. Velkou nevýhodou celého suburbia je také uspořádání domů, které jsou v těsné blízkosti. Je zde však možnost mít vlastní zahradu, a proto se tento problém dá řešit například výsadbou vhodných dřevin.

14. Otázka: Jakým způsobem jste nemovitost získal (a)?

Tato otázka byla uzavřená, výběrová a povinná pro všechny dotazované. Ti vybírali z možností:

- Vlastní výstavba
- Dědictví
- Koupě
- Restituce
- Jiný způsob

Graf č. 12: Způsob získání nemovitosti

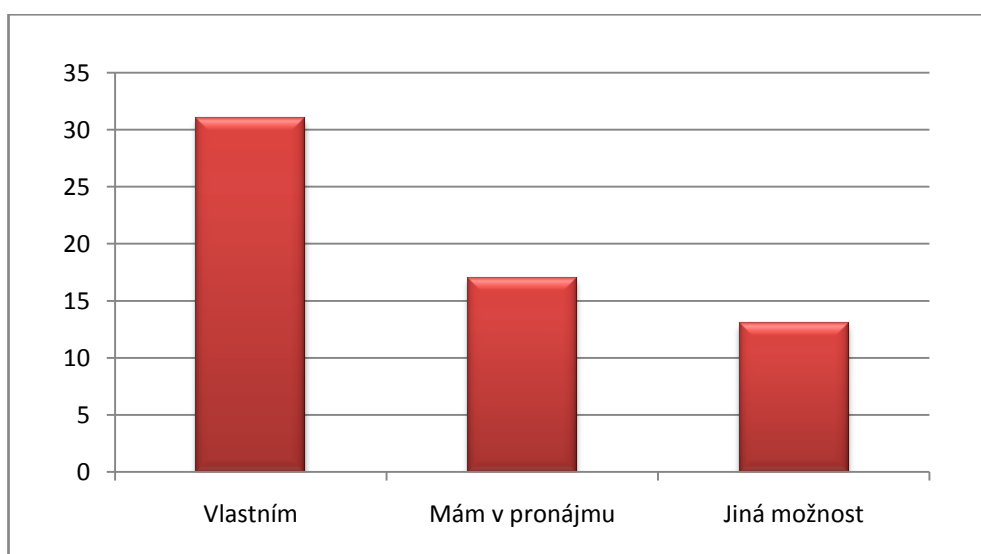
Vyhodnocení ukazuje, že si dotazovaní nejčastěji nemovitost zakoupili (graf č. 12). Tuto možnost zvolilo celkem 25 respondentů, tj. 41 %. Dále nemovitost získali jiným způsobem (20 respondentů), přičemž nejčastěji uváděli pronájem, obecní byt, apod. Celkem 8 respondentů, tj. 13 %, uvedlo jako způsob získání nemovitosti dědictví a 8 dotazovaných zvolilo vlastní výstavbu.

15. Otázka: Nemovitost tedy:

- vlastním
- mám v pronájmu
- vlastním dům, pozemek mám v pronájmu
- jiná možnost

Tato otázka navazuje na předchozí otázku č. 14 a byla povinná pro všechny dotazované. Jedná se o otázku polouzavřenou.

Graf č. 13: Způsob vlastnictví nemovitosti

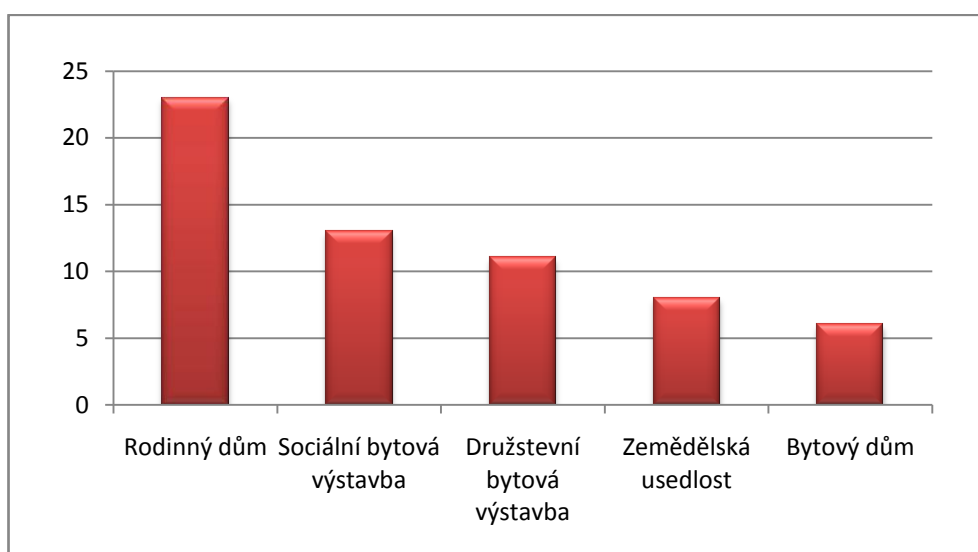
Z výsledků je patrné, že celkem 31 dotazovaných, tj. 51 %, nemovitost vlastní (graf č. 13). Tomu odpovídá skutečnost, že si většina respondentů nemovitost zakoupila. Celkem 17 respondentů, tj. 28 %, má nemovitost v pronájmu. Jedná se nejčastěji o obyvatele bytových domů, družstevní a sociální bytové výstavby. Celkem 13 respondentů, tj. 21 %, zvolilo jinou možnost, kdy jako nejčastější důvody uvádějí, že sami nic nemají.

16. Otázka: Jaký je charakter Vašeho bydlení?

Tato otázka byla opět povinná pro všechny respondenty. Jde o uzavřenou výběrovou otázku, kdy respondenti vybírali z možností:

- Rodinný dům
- Zemědělská usedlost
- Bytový dům
- Družstevní bytová výstavba
- Sociální bytová výstavba

Graf č. 14: Charakter bydlení

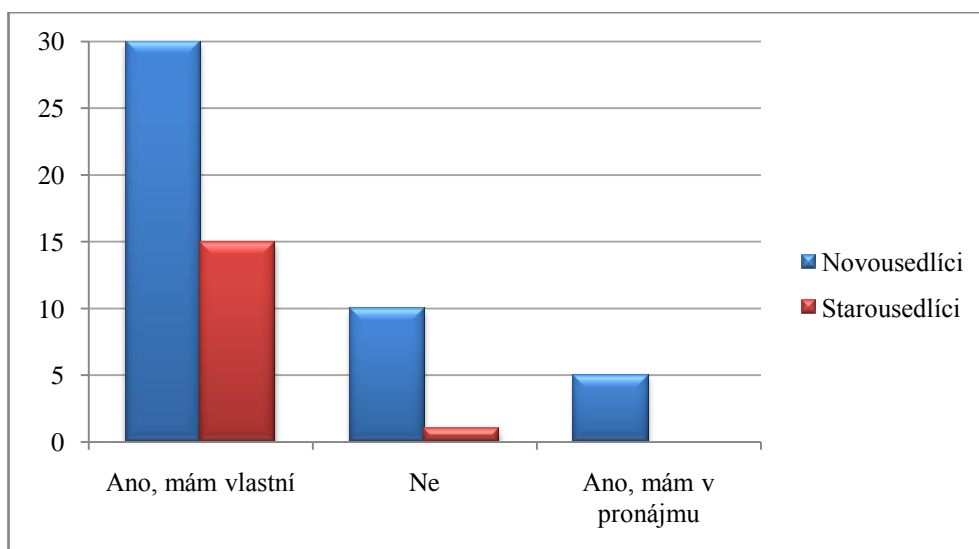
Graf č. 14 vypovídá o charakteru bydlení. Většina respondentů, tj. celkem 38 % žije v rodinném domě. Dále převažuje zastoupení 13 respondentů ze sociální bytové výstavby. V družstevní bytové výstavbě žije celkem 11 dotazovaných, tj. 18 %. Starousedlíci bydlí převážně v zemědělských usedlostech, tj. 8 respondentů a celkem 6 respondentů, tj. 10 %, žije v bytových domech.

17. Otázka: Máte zahradu?

Otázka byla uzavřená, výběrová. Respondenti vybírali z následujících možností:

- Ano, mám vlastní
- Ano, mám ji v pronájmu
- Ne

Graf č. 15: Vlastnictví zahrady

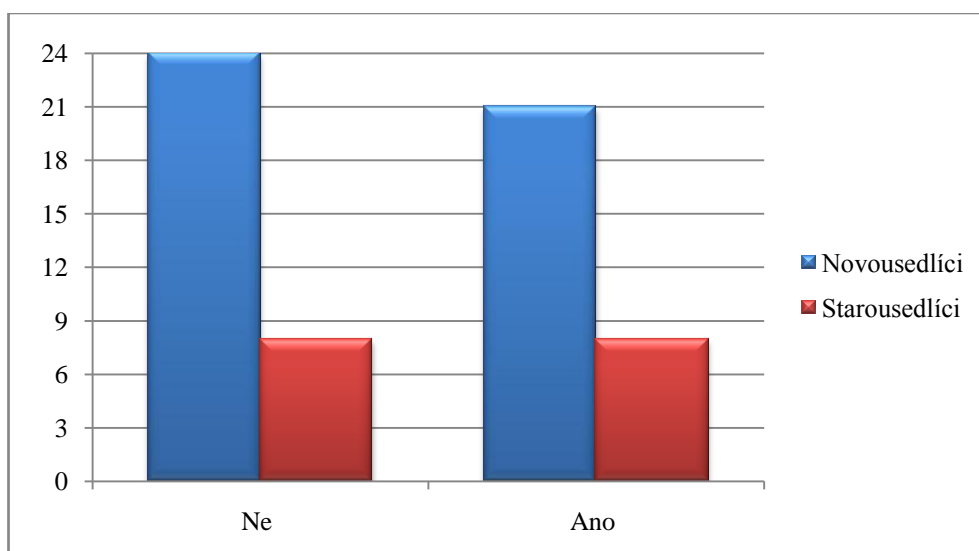
Z výsledků je zřejmé, že převážná většina nově přistěhovaných obyvatel, tj. 67 %, má vlastní zahradu (graf č. 15). Je zajímavé, že 82 % respondentů, kteří uvedli jako důvod změny bydliště, změnu městského prostředí za venkovské, mají zahradu, a přesto žije většina z nich městským způsobem života (68 %). To mě přivádí na myšlenku, že je zahrada v tomto případě chápána spíše jako rekreační prostor než jako produkční. Nasvědčuje tomu také skutečnost, že v samotném suburbii nejsou žádné plochy zeleně, jako je například park. To může být také jeden z důvodů, proč si lidé zahrady vůbec pořizují. Možnost mít vlastní zahradu je tedy výhodou celého suburbia. Vlastní zahradu nemá 10 nově přistěhovaných respondentů, tj. 22 % z nich.

Starousedlíci, jejichž většina žije v zemědělských usedlostech, tj. celkem 7 respondentů, zahrady mají. Pouze jeden respondent, žijící v bytovém domě, zahradu nemá.

18. Otázka: Je podle Vás v satelitním městečku dostatek parkovacích ploch?

Tato otázka byla povinná pro všechny dotazované. Jedná se o uzavřenou, dichotomickou otázku, respondent tak vybíral z možností ano/ne.

Graf č. 16: Je v satelitním městečku dostatek parkovacích ploch?

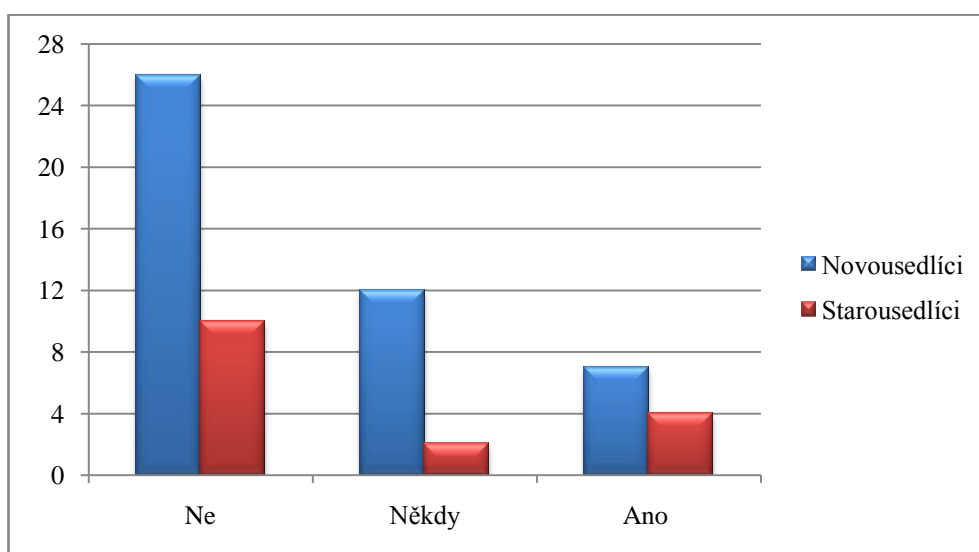
Většina nově přistěhovaných respondentů se domnívá, že v satelitním městečku není dostatek parkovacích ploch (graf č. 16). To si myslí přibližně polovina z nich. Ostatní novosedlíci, tj. 47 %, si myslí, že zde je dostačující počet parkovacích míst. Z hlediska starosedlíků jsou názory na parkovací plochy vyrovnané. Celkem 8 respondentů, tj. 50 %, se domnívá, že v suburbii je dostatečný počet parkovacích míst. Druhá část z nich, tj. také 8 respondentů, si však myslí opak. Podle mého názoru nelze takto komplexně hodnotit parkovací místa v suburbii. Vzhledem ke kruhovému uspořádání výstavby je ve vnější části kruhů více prostoru pro parkování, než uvnitř jednotlivých kruhů.

19. Otázka: Navštěvujete služby v satelitním městečku jako je např. kosmetika či kadeřnictví?

Tato otázka je uzavřená, trichotomická. Byla povinná pro všechny respondenty. Ti vybírali z odpovědí:

- Ano
- Někdy
- Ne

Graf č. 17: Navštěvujete služby v satelitním městečku?

Vyhodnocení ukazuje, že převážná většina nově přistěhovaných respondentů, tj. 58 %, nenavštěvuje služby v satelitním městečku. 12 novousedlíků, tj. 27 % uvedlo, že někdy tyto služby využije a 7 respondentů žijících v satelitním městečku, tj. 15 %, tyto služby navštěvuje. Starousedlíci také těchto služeb moc nevyužívají, tak odpovědělo 10 z nich, tj. 63 %, oproti tomu 4 starousedlíci, tj. 25 %, těchto služeb využívají. Celkem 12 % z nich navštěvuje služby v suburbii jen někdy.

20. Otázka: Co pozorujete jako největší nedostatek satelitního městečka?

Tato otázka byla otevřená a dobrovolná. Jako největší nedostatek suburbia shledávají respondenti parkovací místa uvnitř kruhů, nevybavenost suburbia a nepřítomnost košů na psí exkrementy. Další odpovědi, které často zmiňují, jsou nedostatek soukromí, anonymita lidí, problémy se sousedy, nevzhlednost bytové výstavby, nahuštěnost zástavby a prostor okolo bytových jednotek.

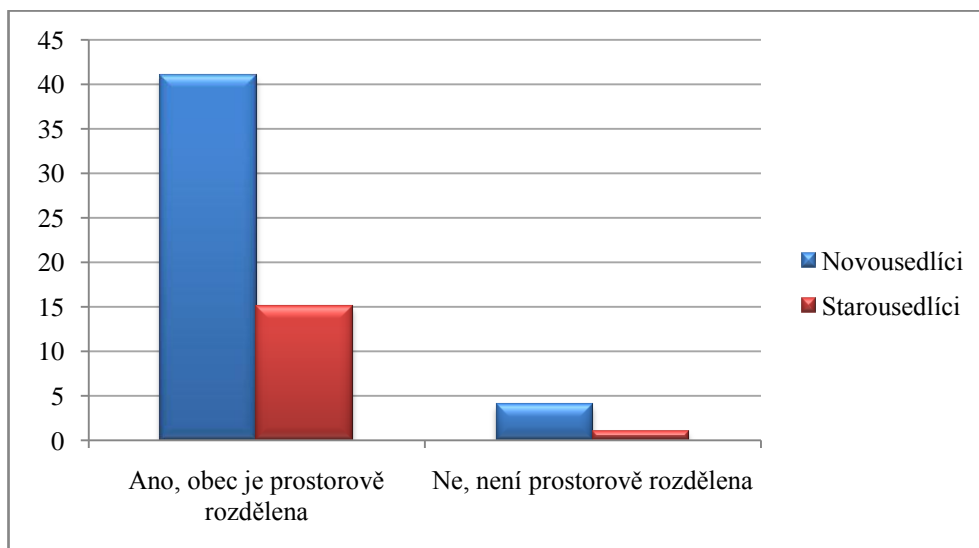
21. Otázka: Co se Vám na nové výstavbě nejvíce líbí?

Jedná se opět o otevřenou, dobrovolnou otázku. Většina respondentů uvedla, že se jim nejvíce líbí klid, možnost zahrady u každého bytu, dětské hřiště a celkové řešení bydlení.

22. Otázka: Myslíte si, že je obec Dolní Třebonín rozdělena na 2 části a to „starý“ a „nový“ Třebonín?

Tato otázka byla uzavřená, dichotomická, respondenti mohli tedy odpovídat pouze ano/ne. Byla povinná pro všechny respondenty.

Graf č. 18: Prostorové rozdělení obce

Z výsledků vyplývá, že v obci je značný negativní dopad suburbanizace, a sice prostorová fragmentace (graf č. 18). Obec je podle nově přistěhovaných obyvatel rozdělena na dvě části a to na starou zástavbu a novou bytovou výstavbu. To uvedlo 91 % z nich, tj. 41 nově přistěhovaných respondentů. Polovina z nich pak uvedla u otázky č. 7, že se s místními obyvateli moc nestýkají. Podle mého názoru je

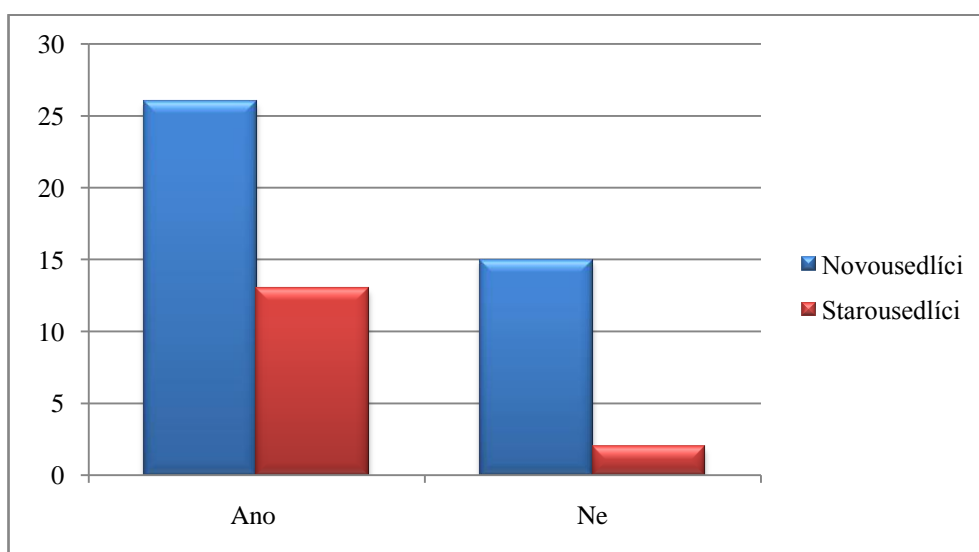
to také příčina toho, proč toto prostorové rozdělení vnímají. Oproti tomu 9 % nově přistěhovaných respondentů toto prostorové rozdělení nevnímá. Domnívám se tedy, že těchto 9 % se více stýká s místními obyvateli.

Z pohledu starousedlíků se 15 z nich, tj. 94 %, domnívá, že je obec prostorově rozdělena na 2 části. Tento názor nesdílí 6 % z nich, tj. 1 respondent. Jak jsem již zmiňovala výše u otázky č. 12, většina starousedlíků tvrdí, že jim nová bytová výstavba nevádí, protože nezasahuje do části staré zástavby. Dá se tedy říci, že z hlediska starousedlíků je toto prostorové rozdělení zřetelné.

23. Otázka: Pokud ano, vnímáte toto rozdělení i u obyvatel?

Tato otázka bezprostředně navazuje na předchozí otázku č. 22. Jedná se opět o uzavřenou, dichotomickou a povinnou otázku.

Graf č. 19: Rozdělení obce na dvě části i u obyvatel

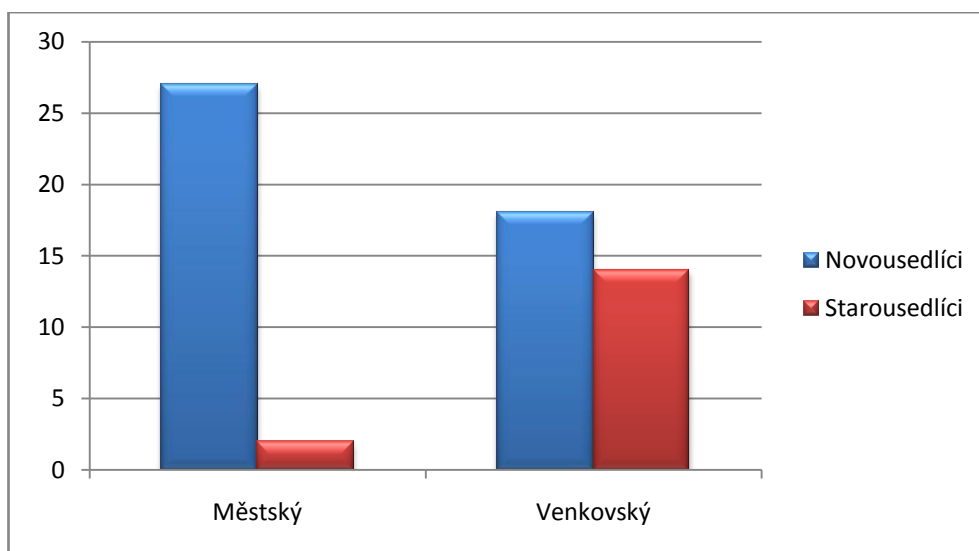

Tato otázka ukazuje, že v suburbii je také patrný další negativní dopad a to segregace obyvatel (graf č. 19). Celkem 63 % novousedlíků, kteří u předchozí otázky vnímali prostorové rozdělení obce na 2 části, vnímají také toto rozdělení i u obyvatel. Oproti tomu 37 % novousedlíků toto rozdělení nevnímá. Jedná se podle mého názoru o obyvatele, kteří udržují kontakt s místními obyvateli a snaží se zapojit do místního dění. Převážná většina a to 87 % starousedlíků se domnívá, že je obec Dolní Třebonín rozdělena na obyvatele staré zástavby a nové bytové výstavby. Celkem 13 % starousedlíků tento názor nemá.

24. Otázka: Vedete spíše městský nebo venkovský způsob života?

V této otázce měl respondent uvést, zda vede spíše městský nebo venkovský způsob života. Městský způsob života znamená, že téměř veškeré ovoce, zeleninu a další zemědělské produkty nakupuje. Pokud však vede venkovský způsob života, tak pěstuje ovoce a zeleninu, případně chová hospodářská zvířata.

Graf č. 20: Městský a venkovský způsob života respondentů

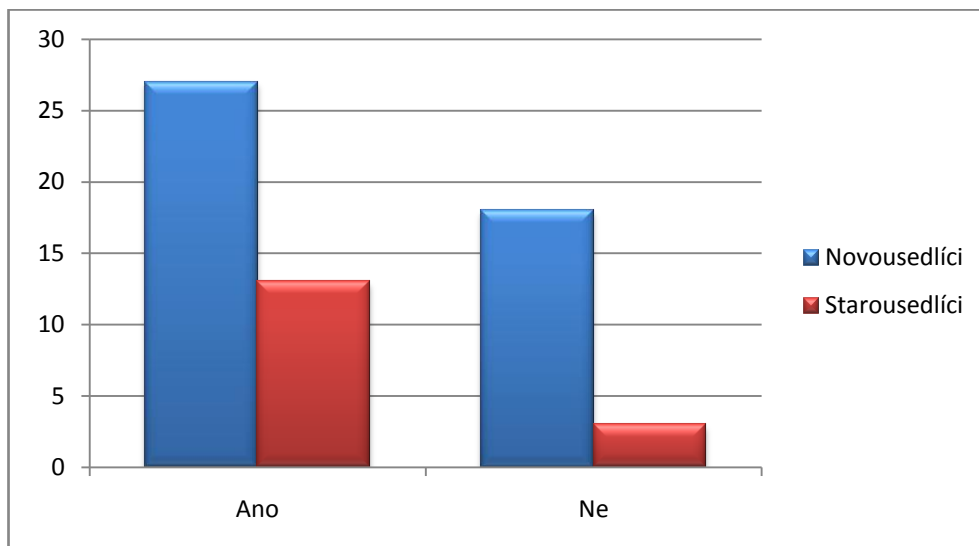

Z výsledků je patrné, že převážná většina novosedlíků, tj. 27, žije městským způsobem života. Je to zvláštní, protože žijí na venkově, domnívám se tedy, že si nově přistěhovaní obyvatelé městský způsob života berou s sebou na venkov. Musím ovšem konstatovat, že celý komplex satelitního městečka se tváří spíše jako městský prostor, kde není žádná plocha pro rekreaci, park apod. Myslím si však, že když je možnost mít k domu zahradu, mohou si lidé vypěstovat zeleninu a mají také možnost chovat drobná hospodářská zvířata, např. drůbež. Kdo tedy má zájem žít venkovským způsobem života, tak bude. Vzhledem k tomu, že většina respondentů má zahradu a žije městským způsobem života, domnívám se, že zahrada slouží spíše jako prostor pro rekreaci. Je také zajímavé, že 68 % respondentů, kteří zvolili jako důvod změny svého bydliště změnu městského prostředí za venkovské, žijí městským způsobem života. Tímto způsobem života žije také 14 nově přistěhovaných respondentů, kteří prožili dětství na venkově. Oproti tomu venkovským způsobem života žije 13 respondentů. Většina starosedlíků žije venkovským způsobem života, až na 2, kteří žijí městským způsobem života.

25. Otázka: Prožil (a) jste dětství na venkově?

Tato otázka byla uzavřená a dichotomická, povinná pro všechny respondenty.

Graf č. 21: Prožil jste dětství na venkově?

Graf č. 21 ukazuje, že převážná většina starousedlíků, tj. 13, prožila dětství na venkově. Celkem 19 % starousedlíků, tj. 3, dětství na venkově neprožili. Jedná se například o obyvatele přistěhované do obce před více než 20 lety. Je zajímavé, že 60 % nově přistěhovaných obyvatel prožilo své dětství na venkově a 44 % z nich uvedlo jako důvod změny bydliště změnu městského prostředí za venkovské. Z toho usuzuji, že noví obyvatelé vyhledávají toto venkovské prostředí také proto, že v něm vyrůstali.

Otázka č. 26: Dojíždíte za prací?

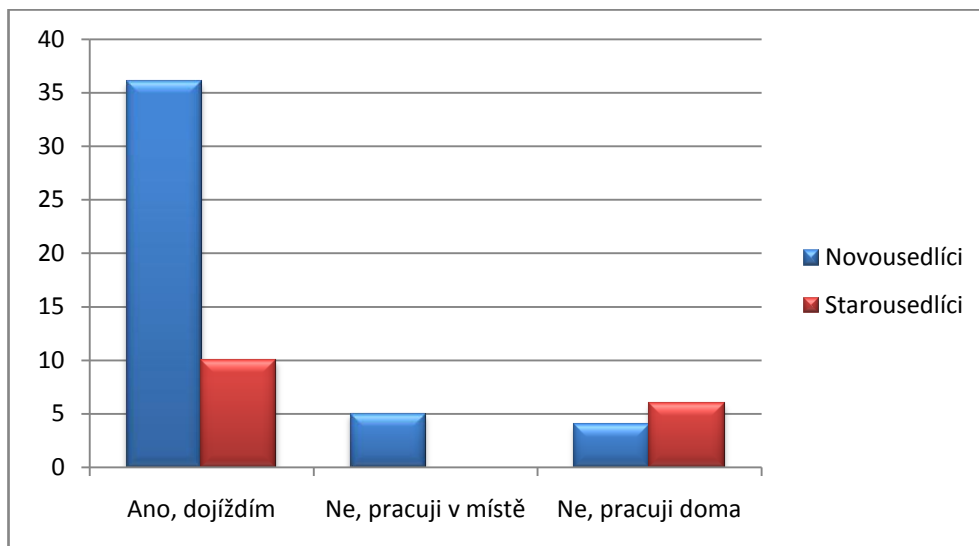
V této otázce měl respondent uvést, zda dojíždí do zaměstnání. Volil z následujících možností:

- Ne, pracuji doma
- Ne, pracuji v místě
- Ano, dojíždím

Z vyhodnocení výsledků vidíme, že převážná většina novousedlíků, tj. 36, za prací dojíždí (graf č. 22). Dojíždí také většina starousedlíků, tj. celkem 10. V obci pracuje 5 novousedlíků. Celkem 4 nově přistěhovaní respondenti a 6

starousedlíků pracuje doma. Jedná se o ženy na mateřské dovolené, důchodce, apod.

Graf č. 22: Dojíždka za prací

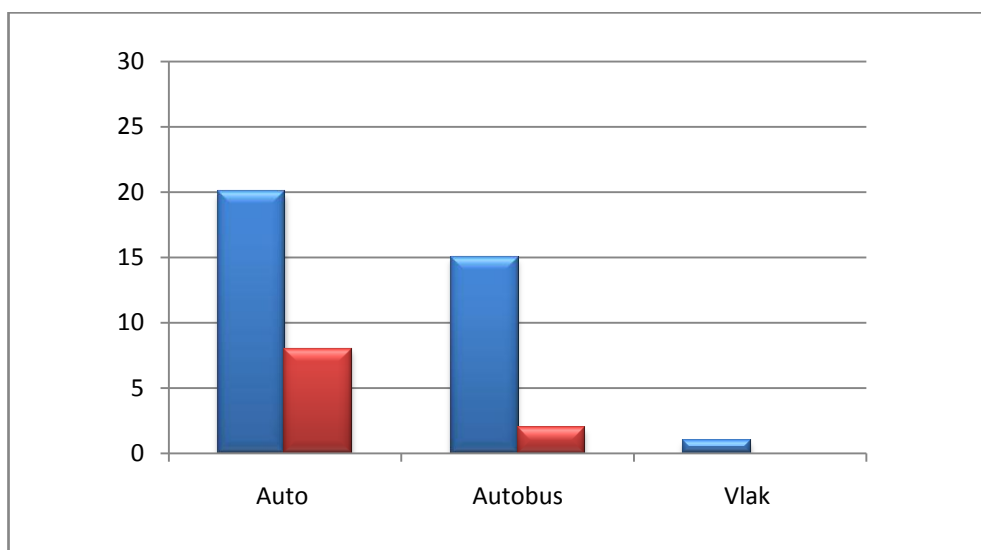
Otázka č. 27: Pokud za prací dojíždíte, jakým dopravním prostředkem nejčastěji cestujete?

Jedná se o polozevřenou otázku, kdy měl respondent uvést, jakým dopravním prostředkem nejčastěji dojíždí do zaměstnání. Vybíral z těchto variant:

- Auto
- Autobus
- Vlák
- Jiný

Graf č. 23 ukazuje, že starousedlíci i nově přistěhovaní respondenti používají jako nejčastější dopravní prostředek automobil (28 respondentů). Autobusem jezdí převážně nově přistěhovaní obyvatelé (15 respondentů). Jedná se především o studenty a důchodce.

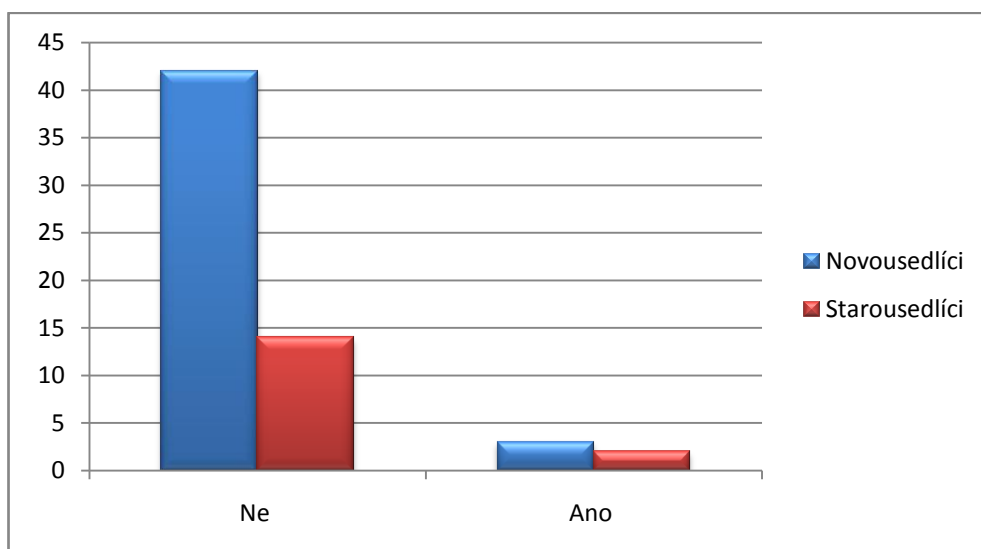
Graf č. 23: Nejčastější dopravní prostředek pro cestování

Otázka č. 28: Jste nějak zapojen (a) do místní samosprávy?

Tato otázka byla uzavřená, dichotomická, povinná pro všechny respondenty.

Graf č. 24: Zapojení respondentů do samosprávy obce

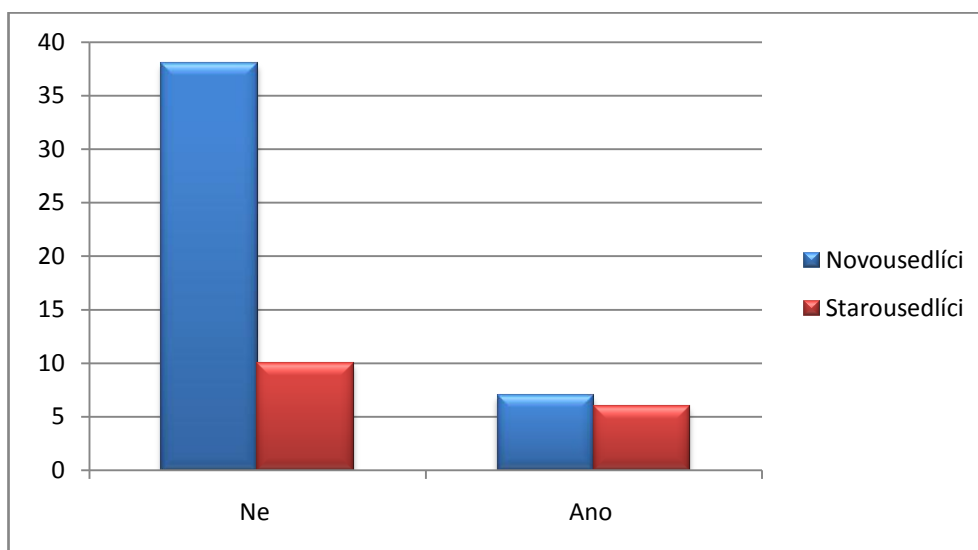
Nově přistěhovaní respondenti, ale i starousedlíci většinou nejsou zapojeni do samosprávy obce (graf č. 24). Zapojeni jsou pouze 3 novousedlíci a 2 starousedlíci.

Otázka č. 29: Jste nějak zapojen (a) do spolkové nebo zájmové činnosti v obci?

Jedná se opět o uzavřenou, dichotomickou otázku, povinnou pro všechny respondenty.

Graf č. 25 znázorňuje zapojení respondentů do spolkové nebo zájmové činnosti v obci. Ukazuje, že převážná většina nově přistěhovaných respondentů, tj. 38, není zapojena do spolkové nebo zájmové činnosti v obci. U starousedlíků je také velký podíl respondentů, kteří se nezapojují do spolkové nebo zájmové činnosti, tj. celkem 10. Zapojuje se 7 novousedlíků a 6 starousedlíků.

Graf č. 25: Zapojení respondentů do spolkové nebo zájmové činnosti v obci

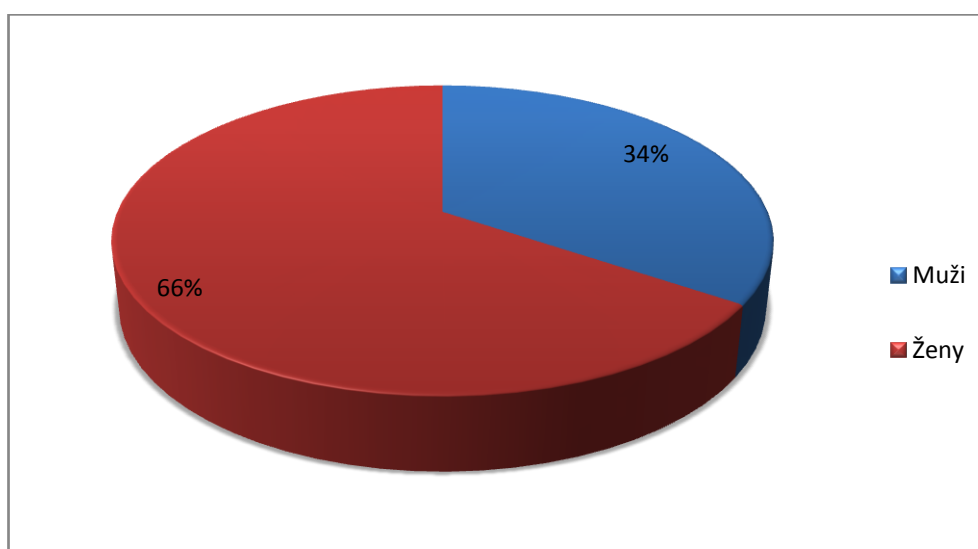

Další otázky zahrnují údaje o respondentovi

30. Otázka: Pohlaví

Graf č. 26 znázorňuje pohlaví respondentů, přičemž převážnou část, tj. 66 %, tvoří ženy. Oproti tomu 34 % dotazovaných, tj. 21, byli muži.

Graf č. 26: Pohlaví respondentů

31. Otázka: Věk

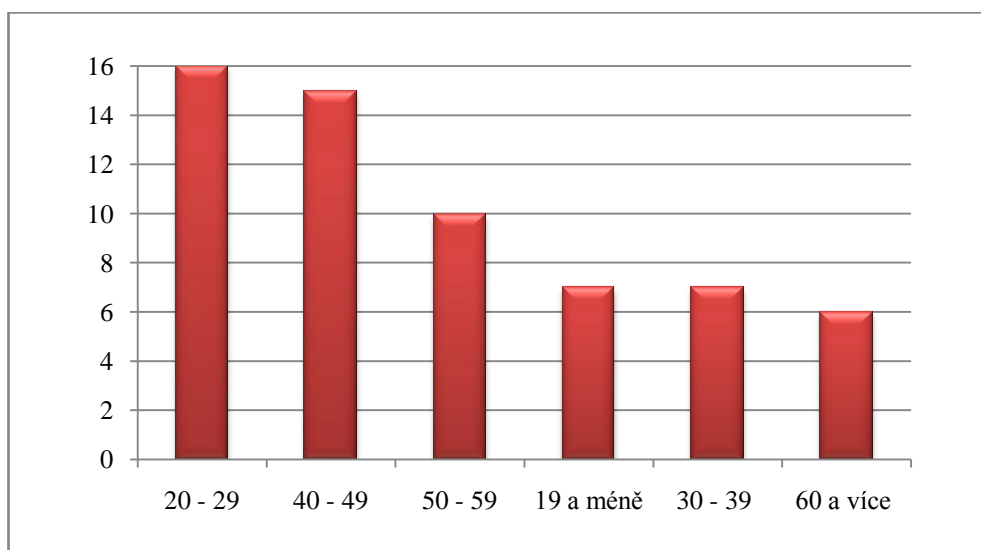
V této otázce měl respondent uvést svůj věk.

Tab. č. 5: Věk respondentů

Věk respondenta	Počet odpovědí
19 a méně let	7
20 – 29 let	16
30 – 39 let	7
40 – 49 let	15
50 – 59 let	10
60 a více let	6

Domnívám se, že jsem při dotazníkovém šetření prozkoumala všechny věkové kategorie (tab. č. 5). Nejvíce respondentů, tj. 16, je ve věku 20 - 29 let (graf č. 27). Dotazovaní byli vždy starší 15 let, a proto se do první kategorie 19 a méně let započítává věk 15 – 19 let.

Graf č. 27: Věk respondentů

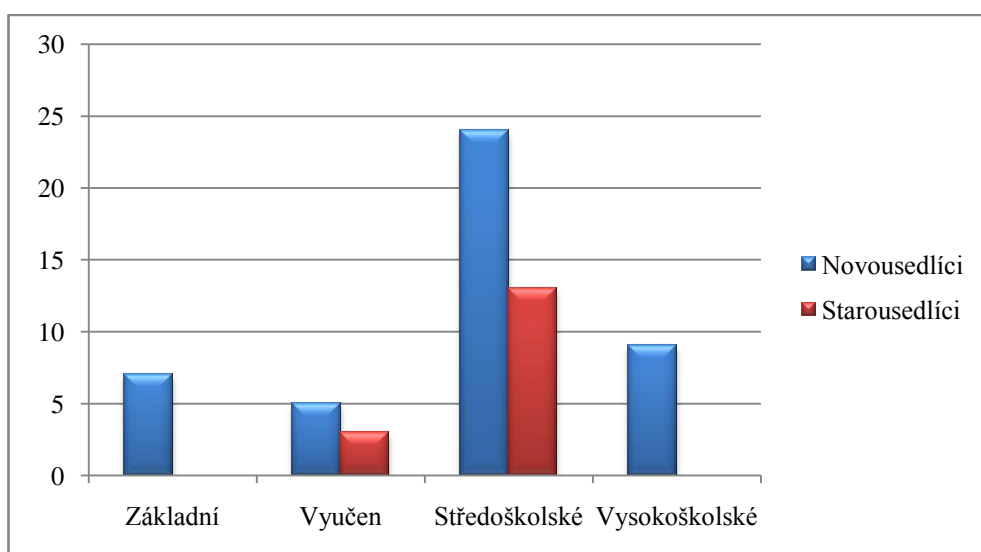

Otázka č. 32: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

V této otázce měl respondent uvést své vzdělání. Vybíral z následujících možností:

- Základní
- Vyučen
- Středoškolské
- Vysokoškolské

Graf č. 28: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

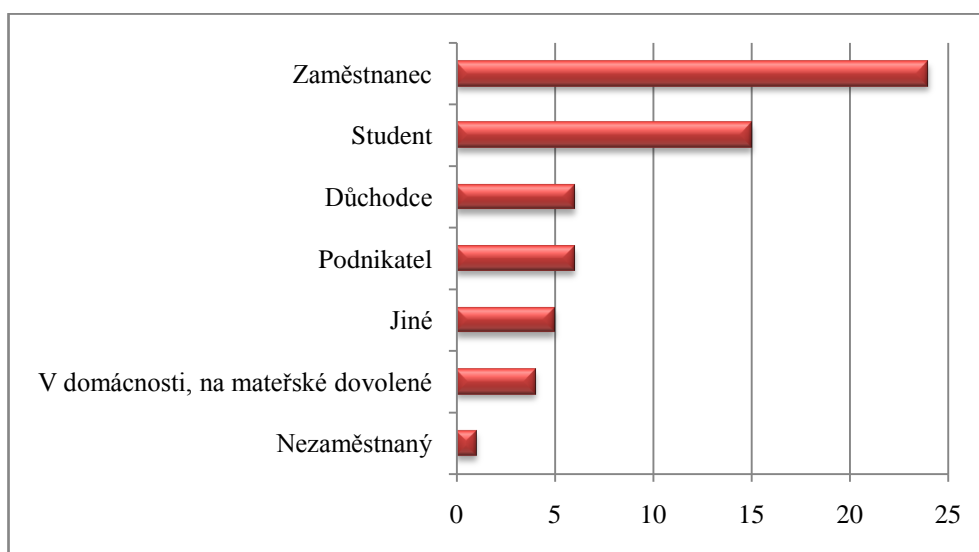
Jak vyplývá z grafu č. 28, největší počet respondentů a to 37, má středoškolské vzdělání. U nově přistěhovaných obyvatel je také celkem vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, tedy 20 %. Hojně zastoupeno je také základní vzdělání u nově přistěhovaných respondentů, jedná se však o studenty.

Otázka č. 33: Jaké je Vaše zaměstnání?

V této otázce měl respondent uvést své zaměstnání. Vybíral z těchto variant:

- Zaměstnanec
- Podnikatel
- Student
- V domácnosti, na mateřské dovolené
- Důchodce
- Nezaměstnaný
- Jiné

Graf č. 29: Zaměstnání respondentů

Jak je patrné z výsledků dotazníkového šetření, největší podíl respondentů a to 24, tvoří zaměstnanci (graf č. 29). Nachází se zde také velký podíl studentů (15 dotazovaných). Nezaměstnaný je pouze 1 respondent.

Otázka č. 34: Jaký je počet členů Vaší domácnosti?

Respondent měl uvést počet členů ve své domácnosti (tab. č. 6). Z této tabulky je patrné, že převažují domácnosti o 3 členech.

Tab. č. 6: Počet členů v domácnosti

Počet členů v domácnosti	Četnost odpovědí
1	3
2	13
3	20
4	11
5	12
6	0
7	2

Otázka č. 35: Kolik máte ve Vaší domácnosti dětí do 18 let?

Respondent měl uvést, kolik se v jeho domácnosti nachází dětí do 18 let. Z tab. č. 7 je jasné, že převažují domácnosti, kde nejsou žádné děti do 18 let. Většinou jsou tyto děti již starší.

Tab. č. 7: Počet dětí do 18 let v domácnosti

Počet dětí	Četnost odpovědí
0	35
1	8
2	10
3	6
4	0
5	2

6.2. Vyhodnocení hypotéz

K hodnocení hypotéz využiji chí - kvadrát testu, konkrétně testu dobré shody na porovnání četností. Kritické obory určím pomocí programu Microsoft Excel.

Hypotéza 1: „Starousedlíci žijí spíše venkovským způsobem života a novousedlíci spíše městským způsobem života.“

Hladiny testů zvolíme na 5 %.

Hypotézy:	H_0 : Počet novousedlíků se ve městě <u>shoduje</u> s počtem starousedlíků.
	H_1 : Počet novousedlíků se ve městě <u>liší</u> od počtu starousedlíků.
Kritický obor:	$W = (3,84; \infty)$
Testové kritérium:	$\chi^2 = 21,551724$
Hodnocení hypotéz:	$\chi^2 \in W \Rightarrow$ Zamítáme H_0 ve prospěch H_1 .

Hypotézy:	H_0 : Počet novousedlíků se na venkově <u>shoduje</u> s počtem starousedlíků.
	H_1 : Počet novousedlíků se na venkově <u>liší</u> od počtu starousedlíků.
Kritický obor:	$W = (3,84; \infty)$
Testové kritérium:	$\chi^2 = 0,5$
Hodnocení hypotéz:	$\chi^2 \notin W \Rightarrow$ Nezamítáme H_0 ve prospěch H_1 .

Závěr: Na základě získaných dat, na zvolené hladině významnosti, se nám zcela nepodařilo dokázat, že starousedlíci žijí spíše venkovským způsobem života a novousedlíci spíše městským způsobem života. Dokázali jsme to jen z části. Novousedlíci skutečně žijí spíše městským způsobem života, zde byl rozdíl významně prokazatelný. Nicméně u starousedlíků se tento rozdíl prokázat nepodařilo.

Hypotéza 2: „Starousedlíci udržují s místními obyvateli spíše kladné vztahy, zatímco novousedlíci se s nimi moc nestýkají.“

Hladinu testu zvolíme na 5 %.

Hypotézy:	H_0 : Počet kladných vztahů se u starousedlíků <u>shoduje</u> s ostatními vztahy.
	H_1 : Počet kladných vztahů se u starousedlíků <u>liši</u> od ostatních vztahů.
Kritický obor:	$W = (3,84; \infty)$
Testové kritérium:	$\chi^2 = 12,25$
Hodnocení hypotéz:	$\chi^2 \in W \Rightarrow$ Zamítáme H_0 ve prospěch H_1 .

Hypotézy:	H_0 : Počet novousedlíků, kteří se s ostatními moc nestýkají, <u>se shoduje</u> s počtem ostatních novousedlíků.
	H_1 : Počet novousedlíků, kteří se s ostatními moc nestýkají, <u>se liší</u> od počtu ostatních novousedlíků.
Kritický obor:	$W = (3,84; \infty)$
Testové kritérium:	$\chi^2 = 0,55$
Hodnocení hypotéz:	$\chi^2 \notin W \Rightarrow$ Nezamítáme H_0 ve prospěch H_1 .

Závěr: Na základě získaných dat, na zvolené hladině významnosti, se nám opět zcela nepodařilo dokázat, že starousedlíci udržují s místními obyvateli spíše kladné vztahy, kdežto novousedlíci se s nimi moc nestýkají. S průkazným rozdílem jsme dokázali, že starousedlíci udržují spíše kladné vztahy, ale počet novousedlíků, kteří udržují spíše kladné vztahy a těch, kteří se o ně moc nezajímají, se víceméně shoduje.

Hypotéza 3: „Bydlení v satelitním městečku vyhledávají převážně lidé (novousedlíci), kteří prožili dětství na venkově.“

Hladinu testu zvolíme na 5 %.

Hypotézy:	H_0 : Počet novousedlíků, kteří prožili dětství na venkově, <u>se shoduje</u> s počtem novousedlíků, kteří dětství na venkově neprožili.
	H_1 : Počet novousedlíků, kteří prožili dětství na venkově, <u>se neshoduje</u> s počtem novousedlíků, kteří dětství na venkově neprožili.
Kritický obor:	$W = (3,84; \infty)$
Testové kritérium:	$\chi^2 = 1,8$
Hodnocení hypotéz:	$\chi^2 \notin W \Rightarrow$ Nezamítáme H_0 ve prospěch H_1 .

Závěr: Na základě získaných dat, na zvolené hladině významnosti, nelze dokázat, že by bydlení v satelitním městečku vyhledávali převážně lidé (novousedlíci), kteří prožili dětství na venkově.

6.3. *Analýza dopadů rezidenční suburbanizace*

Na základě výsledků z dotazníkového šetření vyhodnocuji následující dopady suburbanizace v obci Dolní Třebonín.

Z ekonomického hlediska je zřejmé, že bytová výstavba v Dolním Třeboníně přispěla k rozvoji celé obce a rapidnímu navýšení obecního rozpočtu (tab. č. 8). Současným problémem, souvisejícím se suburbanizací však je, že se většina obyvatel nehlásí ke svému trvalému bydlišti. Nejcitelněji se to projevuje právě v rozpočtu obce, jelikož příjmy do obecního rozpočtu jsou tvořeny daňovými, nedaňovými, kapitálovými příjmy a dotacemi.

Tab. č. 8: Rozpočet obce Dolní Třebonín v letech 2000 – 2007

Rok	Příjmy	Výdaje
2000	4 261 892	4 050 262
2001	28 485 029	25 055 398
2002	68 191 390	101 783 601
2003	94 782 533	128 105 710
2004	96 973 216	133 993 337
2005	58 153 421	92 948 018
2006	36 760 000	30 375 530
2007	29 710 260	24 683 060

Satelitní městečko Dolní Třebonín není, vzhledem k nízké hustotě zástavby, napojeno na veřejnou dopravní infrastrukturu, což je typické pro tento typ příměstských prostor. Většina obyvatel je proto závislá na osobním automobilu. To dokazují také výsledky dotazníkového šetření, kdy většina nově přistěhovaných respondentů (56 %) dojíždí do zaměstnání osobním automobilem. V obci je však dobré autobusové spojení, a proto část z nich, tj. 42 %, jezdí také autobusem. Jeden respondent uvedl, že dojíždí vlakem. Díky tomu, že jsou obyvatelé satelitního městečka závislí na osobním automobilu, zvyšují se jejich náklady na dopravu. Dalšími náklady spojenými s dopravní infrastrukturou jsou údržby a opravy komunikací. Z hlediska technické infrastruktury musí být u těchto typů příměstských prostor vynaloženy velké náklady na přípravu pro výstavbu domů, tj. přírůdky

elektriny, vody apod., jelikož výstavba probíhá většinou mimo kompaktní zástavbu města.

V roce 2010 bylo v suburbii vybudováno dětské hřiště a v roce 2014 bikepark, což jsou jediné veřejné prostory. Jedním z důvodů, proč si obyvatelé suburbia pořizují zahrady, je podle mého názoru nedostatek těchto veřejných prostor a zeleně v celém suburbii. Ukázalo se, že lidé, kteří mají zahrady, žijí spíše městským způsobem života, což mě přivádí na myšlenku, že zahrada slouží tedy spíše jako rekreační prostor, než jako produkční. Pokud vezmeme v potaz občanské vybavení, v samotném satelitním městečku se nachází jen několik málo služeb, které obyvatelé podle výsledků dotazníkového šetření příliš nenavštěvují, tj. celkem 59 % respondentů.

Z výsledků je zřejmé, že v modelovém území jsou značné sociální dopady suburbanizace. O tom svědčí také fakt, že 44 % nově přistěhovaných respondentů se s místními obyvateli moc nestýká. Příčinou je podle mého názoru to, že se někam přistěhují a nikoho tam neznají. Většinu času proto tráví doma a stýkají se pouze se svými sousedy. Myslím si však, že toto je problém, který se netýká jen stěhování do suburbii. Nejhorší může být tato situace u dětí, které se do obce přistěhují a nemají zde žádné kamarády. Značný sociální dopad je patrný zejména tehdy, pokud v 1 domě žijí 2 rodiny. Dochází k různým konfliktům, ať už kvůli parkování, hluku, apod.

Další sociální dopad lze považovat skutečnost, že 91 % nově přistěhovaných respondentů vnímá prostorové rozdělení na starou zástavbu a novou bytovou výstavbu, přičemž 63 % z nich vnímá toto rozdělení i u obyvatel.

Z environmentálního hlediska došlo vlivem bytové výstavby především k úbytku zemědělské půdy a tím i ke snížení biodiverzity celého území. Nová bytová výstavba má kruhové uspořádání, na což si několik respondentů stěžuje. Dále vnímají jako problém celý vzhled satelitního městečka, kdy se mnohým z nich, tj. 40 %, suburbium nelíbí. Jak jsem již zmiňovala výše, obyvatelé jsou odkázáni na osobní automobil a tím se také zvyšují imise v daném prostředí, hluk, prašnost, apod. Vzhledem k tomu, že suburbium leží v blízkosti komunikace I. třídy vedoucí z Českých Budějovic do Českého Krumlova, tyto imise jsou v této oblasti podle mého názoru značné. Lidé se stěhují do suburbii za lepším životním prostředím,

avšak otázkou zůstává, zda je skutečně toto prostředí lepší než ve městě. Suburbia vyhledávají také lidé, kteří vyrůstali na venkově. To dokazuje fakt, že 60 % nově přistěhovaných obyvatel prožilo své dětství na venkově. Z dotazníkového šetření je zřejmé, že satelitní městečko je vyhledávané převážně mladými rodinami s dětmi, které chtějí žít v lepším životním prostředí, což nazýváme amenitní migrací.

7. DISKUSE VÝSLEDKŮ

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že většina obyvatel suburbia se přistěhovala ze zázemí okolních měst, tedy Českých Budějovic a Českého Krumlova. To je charakteristické pro proces suburbanizace, jelikož jak uvádí MUSIL et al. (1984), při suburbanizaci dochází k úbytku obyvatel jádrového města, případně jeho centrální části, zatímco růst počtu obyvatel se největší měrou soustřeďuje v obcích příměstské zóny.

Respondenti uvádějí jako nejčastější důvody změny bydliště změnu městského prostředí za venkovské a také jiný důvod, kdy se jedná především o jejich osobní důvody. Jak uvádí ŠIMON (2012), tuto změnu volí, protože chtějí lepší životní prostředí, kvalitu bydlení a nevyhovují jim podmínky ve městě. Výstavba v příměstské zóně s sebou přináší pozitivní a negativní dopady, většinou však převládají problémy, což uvádí CÍLEK a BAŠE (2005) ve své publikaci Suburbanizace pražského okolí: dopady na sociální prostředí a krajinu.

SÝKORA (2002) uvádí ve své knize Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky některé společenské problémy, související se suburbanizací. Uvádí například segregaci předměstí a vnitřního města a segregaci obyvatel podle rasy a příjmu. Podobný dopad suburbanizace je znatelný i v modelovém území obce, kde většina nově přistěhovaných respondentů uvedla, že vnímají prostorové rozdělení obce i u obyvatel a také skutečnost, že se s místními obyvateli příliš nestýkají. Dalším problémem těchto suburbií je, že zde chybí veřejné prostory a občanská vybavenost, jak uvádí TYLOVÁ (2014) ve své diplomové práci na téma Sociální aspekty suburbanizace. To je zřejmé také z dotazníkového šetření, kdy si respondenti na tyto nedostatky často stěžují.

Vzhledem k nízké hustotě zástavby v obci Dolní Třebonín, není možné napojení na veřejnou hromadnou dopravu. To je typické u těchto rezidenčních typů suburbanizace, jak uvádí HOŘÍNKOVÁ (2011) ve své diplomové práci Rozvoj

malých obcí v zázemí velkých měst. Obyvatelé jsou tak závislí na dojížděce do zaměstnání osobním automobilem, což je také zřejmé z dotazníkového šetření. Na tuto skutečnost upozorňuje také SÝKORA (2003) ve své publikaci Suburbanizace a její společenské důsledky. Kvůli tomu, že každý den cestují, se zvyšují imise v dané oblasti, vzniká hluk, prašnost apod. To uvádí také HOSKOVCOVÁ (2008) ve své práci na téma rozvoj bydlení v příměstských oblastech města Brna. Z výsledků je zřejmé, že se do těchto příměstských prostor stěhují lidé, kteří většinou prožili dětství na venkově. Je ovšem překvapivé, že většina z nich žije městským způsobem života. Otázkou tedy zůstává, zda si městský způsob života neberou s sebou na venkov. To popisuje HEMALOVÁ (2013) ve své diplomové práci na téma Vliv suburbanizace na sociální prostředí venkovských sídel: příklad obce Drásov.

Většina obyvatel si pořizuje vlastní zahradu, nebo ji má alespoň v pronájmu. Ta však neslouží jako produkční prostor, ale jako prostor spíše pro rekreaci a odpočinek. O tom svědčí skutečnost, že v celém suburbii se nenachází žádná plocha veřejné zeleně, ani žádný takovýto veřejný prostor, což je typické u těchto typů výstavby. To uvádí také KALISTA (2014) ve své bakalářské práci na téma Vývoj a přeměna sídla Černice v suburbánní zónu města Plzně.

Podle PUCHÁLKOVÉ (2011) může být satelitní městečko z estetického hlediska až ošklivé. Podle výsledků dotazníkového šetření se satelitní městečko obyvatelům obce spíše líbí, avšak je zde mnoho obyvatel, kterým se celý komplex nelíbí.

Suburbanizací v obci Dolní Třebonín se zabývalo několik bakalářských a diplomových prací, jako například KLEINOVÁ (2012) ve své diplomové práci, Rozvojový potenciál vybraných obcí (na příkladu obcí Jihočeského kraje).

8. ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo vyhodnotit ekonomické, sociální a environmentální dopady suburbanizace v obci Dolní Třebonín. Tento cíl byl, na základě vyhodnocení dat získaných pomocí dotazníkového šetření, splněn. Suburbanizace v modelovém území obce přispěla k rapidnímu zvýšení obecního rozpočtu a tím k ekonomickému rozvoji celé obce. Díky suburbanizaci bylo umožněno bydlení „za městem“ převážně mladým rodinám s dětmi, které chtějí, aby jejich děti vyrůstaly v lepším prostředí. Došlo však k negativním sociálním dopadům jako prostorové fragmentaci obce a segregaci obyvatel. Negativním důsledkem je také nedostatečná občanská vybavenost a závislost obyvatel na osobním automobilu. Častým dojížděním osobními auty dochází k uvolňování imisí do ovzduší, zvýšené prašnosti a hlučnosti a tím k zhoršování stavu životního prostředí v dané obci. Všeobecně má suburbanizace negativní vlivy také na krajinu, což platí i pro modelové území obce, kde došlo výstavbou ke značným záborům zemědělské půdy.

Satelitní městečko v Dolním Třeboníně je vyhledávanou lokalitou k bydlení a to zejména díky charakteru venkovského prostředí a také blízkostí měst Českého Krumlova a Českých Budějovic, které skýtají dostatečné množství pracovních příležitostí i služeb. Dalším výsledkem této práce bylo zjištění, že do tohoto typu příměstských prostor se většinou stěhují lidé, kteří prožili dětství na venkově, případně tzv. amenitní migranti, kteří chtějí žít v lepším životním prostředí. Zda přinesla suburbanizace v obci Dolní Třebonín spíše pozitivní nebo negativní důsledky zůstává stále otevřenou otázkou, neboť záleží jednak na úhlu pohledu, dále pak na časovém hledisku, neboť jak satelitní městečko, tak i společnost a její nároky se neustále vyvíjejí. Přesto se domnívám, že práce přinesla poznatky, na které bude možno v dalších pracích navázat.

9. SUMMARY

The aim of this diploma work was to evaluate the economic, social and environmental consequences of suburbanization in the location Dolní Třebonín. This aim was finally fulfilled due to the evaluation of obtained data based on a questionnaire survey. Suburbanization in the model area helped the community to a rapid increase of the municipal budget and therefore to a development of whole village. Suburbanization also enabled young families to live near the town and also to raise their children in a better environment. This process also brought some negative social impacts such as spatial fragmentation and segregation of people. The next negative results of suburbanization are lack of civic amenities and necessity for people to own a car. As a result of frequent transport there appear problems like releasing the emissions to the atmosphere, increased dustiness and high noise level. According to the mentioned troubles the quality of local environment is decreasing. Generally the suburbanization has negative effects mainly on the landscape, which was also confirmed in the model area, where the agricultural land was appropriated for the purpose of building houses.

Satellite town in Dolní Třebonín is a very popular location to live mainly for its advantage of countryside environment and near distance to the surroundings cities- Český Krumlov, České Budějovice, which offer a huge number of working opportunities and services. The next result of this work was the foundation that areas like this are often appealing for people, who have been brought up in the countryside, eventually for people called amenity migrants, seeking for live in healthier environment. Whether the suburbanization in the community Dolní Třebonín brought positive or negative consequences still remains an unanswered question. It depends on the point of view, then on the time perspective because not only the satellite town but also the whole society is still developing. In my opinion my work brought the important knowledge, on which it would be possible for other people to refer.

10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- **Bartoš, M., Kušová, D., Těšitel, J., Novotná, M., Kopp, J., Macháček, J., Moss, L. A. G., Glorioso, R.** (2011): Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky. Lesnická práce, s.r.o., 196 s.
- **Burchell, R. W., N. A. Shad, D. Listokin, H. Phillips, A. Downs, S. Seskin, J. S. Davis, T. Moore, D. Helton, and M. Gall.** (1998): TCRP Report 39: The Costs of Sprawl—Revisited. TRB, National Research Council, Washington, D. C. National Academy Press, 276 pp.
- **Cílek, V., Baše, M.** (2005): Suburbanizace pražského okolí: dopady na sociální prostředí a krajinu. Praha, Geologický ústav AV ČR, 44 s.
- **Disman, M.** (2000): Jak se vyrábí sociologická znalost. Vyd. 3. Karolinum, Praha, 374 s.
- **Gans, H.** (1968): People and Plans. Essays on urban problems and solutions. New York: Basic Books, 373 pp.
- **Grulich, J.** (2013): Migrace městského a vesnického obyvatelstva: farnost České Budějovice 1750-1824. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 391 s.
- **Haase, A., Grossmann, K., Steinführer, A.** (2012): Transitory urbanities: new actors of residential change in Polish and Czech inner cities. *Cities* 29(5), 318-326 pp.
- **Hemalová, L.** (2013): Vliv suburbanizace na sociální prostředí venkovských sídel: příklad obce Drásov. 62 s. [Bakalářská práce, depon. in: Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, Mendelova univerzita v Brně].
- **Hendl, J.** (1997a): Poznávání pomocí kvalitativního výzkumu. *Čs. kinantropologie* 1, (1), s. 19-28
- **Hendl, J.** (1997b): Metodologická triangulace v empirickém výzkumu. *Čs. Kinantropologie* 1, (2), s. 75-88
- **Hendl, J.** (2005): Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 407 s.

- **Hořínková, P.** (2011): Rozvoj malých obcí v zázemí velkých měst. 95 s. [Diplomová práce, depon. in: Fakulta ekonomicko – správní, Univerzita Pardubice].
- **Hoskovcová, M.** (2008): Rozvoj bydlení v příměstských oblastech města Brna: problematika suburbanizace. Brno: Vysoké učení technické, 31 s.
- **Kalista, J.** (2014): Vývoj a přeměna sídla Černice v suburbánní zónu města Plzně. 83 s. [Bakalářská práce, depon. in: Přírodovědná studia, Geografie se zaměřením na vzdělávání, Západočeská univerzita v Plzni].
- **Kleinová, I.** (2012): Rozvojový potenciál vybraných obcí (na příkladu obcí Jihočeského kraje). 139 s. [Diplomová práce, depon. in: Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích].
- **Klufová, R.** (2008): Základy demografie. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, 228 s.
- **Klufová, R., Poláková, Z.** (2010): Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 306 s.
- **Kopp, J., Novotná, M.** (2007): Metodické přístupy k vymezení potenciálu krajiny pro amenitní migraci. Katedra geografie, Plzeň, s. 175 - 180.
- **Kubeš, J.** (2004): Krajina Novohradských hor Fyzicko-geografické složky krajiny. Jihočeská univerzita, České Budějovice, 160 s.
- **Kubeš, J., Švec, P., Hajíčková, J., Dvořák, J., Dočekal, J., Kraft, S., Chorvát, T.** (2009): Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace I. Vydal: Ústav vědy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 166 s. + přílohy.
- **Maier, K.** (2012): Nástroje územního plánování k regulaci suburbanizace. Urbanismus a územní rozvoj, roč. 15, č. 5, s. 12-20.
- **Musil, J., Ryšavý, Z., Velíšková, L.** (1984): Dlouhodobý vývoj aglomerací v ČSR 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav výstavby a architektury, 146 s.

- **Olecká I., Ivanová K.** (2010): Případová studie jako výzkumná metoda ve vědách o člověku. EMI (Ekonomika, Management, Inovace), (3), Moravská vysoká škola Olomouc, s. 62 – 65
- **Ouředníček, M.** (2000): Teorie stádií vývoje měst a diferenciální urbanizace. Geografie – Sborník České geografické společnosti 105, č. 4, s. 361-369.
- **Ouředníček, M.** (2002): Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In: Sýkora, L. ed.: Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku. Praha, s. 39-54.
- **Ouředníček, M.** (2009): Suburbanizace v České republice: Velikost, rozmístění, struktura, vývoj. In: Poštolka, V., Lipský, Z., Popková, K., Šmída, J. eds.: Geodny Liberec 2009. Sborník příspěvků. Technická univerzita v Liberci, Liberec, s. 57-62.
- **Ouředníček, M.** (2011): Suburbanizace v České republice: aktéři suburbánního rozvoje. Geografické rozhledy, 20, č. 3, s. 2-5.
- **Ouředníček, M.** (2013): Výzkum suburbanizace v České republice: současné tendence vývoje a možné aplikace. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. eds.: Sub Urbs: krajina, sídla a lidé. Academia, Praha, s. 61-80.
- **Ouředníček, M., Špačková, P. a Novák, J.** (2013): Sub urbs: krajina, sídla a lidé. Vyd. 1. Praha: Academia, 338 s.
- **Puchálková, P.** (2011): Důsledky suburbanizace pro obec - případová studie obce Velebov. 144 s. [Diplomová práce, depon. in: Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova v Praze].
- **Romportl, T., Chuman D.** (2010): Změny struktury krajiny vlivem rezidenční a komerční suburbanizace v České republice. Suburbanizace.cz, 13 s.
- **Spöhring, W.** (1989): Qualitative Socialforschung. Stuttgart, Teubner.
- **Stojanov, R.** (2014): Životní prostředí, změna klimatu a obyvatelstvo: Migrace jako adaptace?. 1. vyd. Brno: Centrum výzkumu globální změny, Akademie věd České republiky, 2014, 76 s.

- **Sýkora, L.** (2001): Živelná urbanizace příměstské krajiny a její ekonomické, sociální a environmentální důsledky. Environmentální aspekty podnikání č. 1, s. 28-30.
- **Sýkora, L.** (2002): Suburbanizace a její důsledky: výzva pro výzkum, usměrňování rozvoje území a společenskou angažovanost. In: Sýkora, L., ed., Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky, Praha, Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. s. 9-19.
- **Sýkora, L.** (2002): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Praha. Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., 191 s.
- **Sýkora, L.** (2003): Suburbanizace a její společenské důsledky. Sociologický časopis, roč. 39, č. 2, s. 55-71
- **Šilhánková, V.** (2007): Suburbanizace – hrozba fungování malých měst. Hradec Králové: Civitas per Populi, 234 s.
- **Šimon, M.** (2006): Teoretické přístupy ke studiu urbanizace. 43 s. [Bakalářská práce, depon. in: Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Praha].
- **Šimon, M., Ouředníček, M.** (2010): Migrace na venkov a kontraurbanizace: Přehled konceptů a diskuze jejich relevance pro výzkum v Česku. In: Geografie pro život ve 21. století: Sborník příspěvků z XXII. sjezdu České geografické společnosti pořádaného Ostravskou univerzitou v Ostravě 31. srpna – 3. září 2010. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, s. 738-743.
- **Šustrová, K., Šimon, M.** (2012): Opuštění městského způsobu života? Analýza vybraných aspektů migrace na venkov. In: Temelová, J., Pospíšilová, L., Ouředníček, M. (eds.): Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života. Plzeň, Aleš Čeněk, s. 99-121.
- **Švaříček, R., Šed'ová, K.** (2007): Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Vyd. 1. Praha: Portál, 384 s.
- **Tylová, L.** (2014): Sociální aspekty suburbanizace. 100 s. [Diplomová práce, depon. in: Zemědělská fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích].

- **Urbánková, J., Ouředníček M.** (2006): "Vliv suburbanizace na dopravu v Pražském městském regionu." Sociální geografie Pražského městského regionu. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. Praha, s. 79-95.
- **Vaishar, A., et al.** (2013): Změny krajiny na okraji velkých měst. Je suburbanizovaný venkov ještě venkovem?. Vyd. 1. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 100 s.
- **Van den Berg, L. et al.** (1982): A Study of Growth and Decline. Urban Europe, 1. Pergamon Press, Oxford, 162 pp.
- **Wimmerová, S, et al.** (2010): Třebonínsko: historie a současnost. Vyd. 1. Dolní Třebonín: Obec Dolní Třebonín. 178 s.

Internetové zdroje:

- **Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest** (1994 – 2008): Národní databáze brownfieldů. [online: <http://www.brownfieldy.cz> (cit. 8. 3. 2015)].
- **Český statistický úřad** (2015): Vybrané statistické údaje za obec Dolní Třebonín.[online:https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&potvrz=Dokon%C4%8Dit+%C3%BApravy&pro_1_154=545473&cislatab=MOS+ZV01&str=tabdetail.jsp (cit. 5. 3. 2015)].
- **Fibiger, J.** (2009): Jak na suburbanizaci, Stručný návod pro starosty, zastupitele, úředníky a občany. .. [online: http://www.agorace.cz/archive_files/Dokumenty_ke_stazeni/Jak_na_suburbanizaci.pdf (cit. 8. 3. 2015)].
- **Ministerstvo průmyslu a obchodu** (2008): Národní strategie regenerace brownfieldů. [online: <http://www.czechinvest.org/data/files/strategie-regenerace-vlada-1079.pdf> (cit. 8. 3. 2015)].

- **Ministerstvo vnitra České republiky (2015):** Současná česká suburbanizace a její důsledky. [online:<http://www.mvcr.cz/clanek/soucasna-ceska-suburbanizace-a-jeji-dusledky.aspx> (cit. 8. 3. 2015)].
- **Obec Dolní Třebonín (2007 – 2015):** Služby, organizace, firmy Dolní Třebonín. [online:<http://www.dolnitrebonin.cz/12/cz/sluzby-organizace-firmy-v-obci-dolni-trebonin/> (cit. 9. 3. 2015)].
- **Specializovaný internetový časopis Atlas obyvatelstva (2013):** Dopady rezidenční suburbanizace v obcích České republiky. [online:http://www.atlasobyvatelstva.cz/sites/default/files/_UPLOAD/tacr/1_dopady.pdf (cit. 12. 3. 2015)].
- **Webový portál Suburbanizace (2008):** Aktéři a instituce. [online: http://www.suburbanizace.cz/akteri_instituce.htm (cit. 14. 3. 2015)].
- **Webový portál Suburbanizace (2008a):** Teorie suburbanizace. [online: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm (cit. 14. 3. 2015)].
- **Webový portál Suburbanizace (2008b):** Prostorový vývoj měst.[online: http://www.suburbanizace.cz/02_teorie_prostorovy_vyvoj_mest.htm (cit. 14. 3. 2015)].
- **Webový portál Suburbanizace (2008c):** Suburbanizace a starosta.[online: http://suburbanizace.cz/suburbanizace_brozura/6.pdf (cit. 14. 3. 2015)].

Strategické dokumenty:

- **Obec Dolní Třebonín (2010):** Územní plán obce. Oficiální stránky obce [online: <http://www.dolnitrebonin.cz/files/600-uzemni-plan-obce-dolni-trebonin-navrh-ke-4-9-2010-textova-cast.pdf> (cit. 5. 3. 2015)].
- **Regionální svazek obcí „Vltava“ (2002):** Strategie rozvoje regionálního svazku obcí „VLTAVA“. [online http://www.obecvetrni.cz/DOC/F/RSOV_strategicky_plan.pdf (cit. 5. 3.2015)].

11. PŘÍLOHY

11.1. Datové přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Toto dotazníkové šetření bude využito pouze pro potřeby diplomové práce Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Zemědělské fakulty, pod názvem: Suburbanizace venkovského prostoru (Případová studie Dolní Třebonín).

Zpracování bude anonymní a individuální data nebudou poskytnuta jiným osobám. Za projevenou ochotu předem děkujeme. S výsledky dotazníkového šetření budete v případě zájmu seznámeni.

Bc. Markéta Dršková, autor diplomové práce

Ing. Michael Bartoš, CSc., vedoucí diplomové práce

1. Odkud jste se do této obce přistěhoval (a)?

Kraj:

Obec:

2. Jak dlouho zde bydlíte?

3. Důvod změny Vašeho bydliště byl:

- Změna městského prostředí za venkovské
- Finanční důvody
- Problém s tamními obyvateli
- Jiný důvod:

4. Co Vás na této lokalitě nejvíce lákalo?

- Venkovské prostředí
- Přátelé
- Vlastnil (a) jsem zde nemovitost
- Kulturní vyžití
- Klidné prostředí
- Blízkost do měst Český Krumlov a České Budějovice

5. Jak jste se dozvěděl (a) o možnosti bydlet v této lokalitě?

- Z médií
- Z doporučení známých
- Jinak:

6. Jste spokojen (a) se svým rozhodnutím, že jste odešel (šla) z minulého bydliště?

- Ano
- Ne

7. Jaké vztahy udržujete s místními obyvateli?

- Kladné
- Moc se s nimi nestýkám
- Spíše záporné
- Záporné

8. Jste spokojen (a) s vybaveností obce? (Oznámkujte klasifikací 1 – nejlepší až 5 – nejhorší)

Technická infrastruktura	()
Dopravní dostupnost	()
Internetové připojení	()
Sociální vybavenost	()
Zdravotnická vybavenost	()
Další služby	()

9. Co Vám v obci nejvíce chybí?

10. Co se Vám v obci nejvíce líbí?

11. Co byste v obci zlepšil (a)?

12. Líbí se Vám bytová výstavba Dolní Třebonín (z estetického hlediska)?

- Ano
- Ne
- Nepřemýšlel (a) jsem o tom

13. Jste spokojen (a) s kvalitou bydlení?

- Ano:
- Ne:

14. Jakým způsobem jste nemovitost získal (a)?

- Vlastní výstavba
- Dědictví
- Koupě
- Restituce
- Jiný způsob:

15. Nemovitost

- vlastním
- mám v pronájmu
- vlastním dům, pozemek mám v pronájmu
- Jiná možnost:

16. Jaký je charakter Vašeho bydlení?

- Rodinný dům
- Zemědělská usedlost
- Bytový dům
- Družstevní bytová výstavba
- Sociální bytová výstavba

17. Máte zahradu?

- Ano, mám vlastní
- Ano, mám ji v pronájmu
- Ne

18. Je podle Vás v satelitním městečku dostatek parkovacích ploch?

- Ano
- Ne

19. Navštěvujete služby v satelitním městečku, jako je např. kosmetika či kadeřnictví?

- Ano
- Někdy
- Ne

20. Co pozorujete jako největší nedostatek satelitního městečka?

21. Co se Vám na nové výstavbě nejvíce líbí?

22. Myslíte si, že je obec Dolní Třebonín rozdělena na 2 části „starý“ a „nový“ Třebonín?

- Ano
- Ne

23. Pokud ano, vnímáte toto rozdělení i u obyvatel?

- Ano
- Ne

24. Vedete spíše městský nebo venkovský způsob života?

- Městský (*téměř veškeré ovoce, zeleninu a ostatní zem. produkty nakupuji*)
- Venkovský (*pěstuji zeleninu a ovoce, případně chovám hospodářská zvířata*)

25. Prožil (a) jste dětství na venkově?

- Ano
- Ne

26. Dojíždíte za prací?

- Ne, pracuji doma
- Ne, pracuji v místě
- Ano, dojíždím

27. Pokud za prací dojíždíte, jakým dopravním prostředkem nejčastěji cestujete?

- Auto
- Autobus
- Vlák
- Jiný

28. Jste nějak zapojen (a) do místní samosprávy?

- Ano
- Ne

29. Jste nějak zapojen (a) do spolkové nebo zájmové činnosti v obci?

- Ano
- Ne
- Pokud ano, můžete upřesnit?

Údaje o respondentovi:

30. Pohlaví:

- Muž
- Žena

31. Věk:

- 19 a méně
- 20 – 29
- 30 – 39
- 40 – 49
- 50 - 59
- 60 a více

32. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Vyučen
- Středoškolské
- Vysokoškolské

33. Jaké je Vaše zaměstnání?

- Zaměstnanec
- Podnikatel
- Student
- V domácnosti, na MD
- Důchodce
- Nezaměstnaný
- Jiné

34. Jaký je počet členů Vaší domácnosti? _____

35. Kolik máte ve Vaší domácnosti dětí do 18 let? _____

36. Datum a čas:

11.2. Fotografické přílohy

Příloha č. 2: Suburbium Dolní Třebonín

Zdroj: Markéta Dršková

Příloha č. 3: Příjezd do suburbia

Zdroj: Markéta Dršková

Příloha č. 4: Suburbium Dolní Třebonín

Zdroj: Markéta Dršková

Příloha č. 5: Budova Mateřské školky, Obecního úřadu a České pošty

Zdroj: Markéta Dršková

Příloha č. 6: Park a náves v Dolním Třeboníně

Zdroj: Markéta Dršková

Příloha č. 7: Hasičská zbrojnice v Dolním Třeboníně

Zdroj: Markéta Dršková

Příloha č. 8: Bikepark v suburbii Dolní Třebonín

Zdroj: Markéta Dršková

Příloha č. 9: Dětské hřiště v suburbii

Zdroj: Markéta Dršková

11.3. Seznam tabulek

Tab. č. 1: Demografická charakteristika obce Dolní Třebonín k 31. 12. 2013.

Tab. č. 2: Vývoj počtu obyvatel v obci v letech 2000 – 2013.

Tab. č. 3: Délka bydlení respondentů v Dolním Třeboníně.

Tab. č. 4: Hodnocení občanského vybavení obce.

Tab. č. 5: Věk respondentů.

Tab. č. 6: Počet členů v domácnosti.

Tab. č. 7: Počet dětí do 18 let v domácnosti.

Tab. č. 8: Rozpočet obce Dolní Třebonín v letech 2000 – 2007.

11.4. Seznam grafů

Graf č. 1: Výměra jednotlivých pozemků v obci Dolní Třebonín (ha) v roce 2013.

Graf č. 2: Přehled měst, odkud se dotazovaní přistěhovali do obce Dolní Třebonín.

Graf č. 3: Důvod změny bydliště.

Graf č. 4: Co zapůsobí na zájemce při výběru domu v této lokalitě?

Graf č. 5: Jak se dotazovaní dozvěděli o možnosti bydlet v této lokalitě.

Graf č. 6: Spokojenost respondent s odchodem z minulého bydliště.

Graf č. 7: Vztahy s místními obyvateli.

Graf č. 8: Co respondentům v obci nejvíce chybí.

Graf č. 9: Co se respondentům v obci nejvíce líbí.

Graf č. 10: Nová bytová výstavba z estetického hlediska.

Graf č. 11: Spokojenost s kvalitou bydlení.

Graf č. 12: Způsob získání nemovitosti.

Graf č. 13: Způsob vlastnictví nemovitosti.

Graf č. 14: Charakter bydlení.

Graf č. 15: Vlastnictví zahrady.

Graf č. 16: Je v satelitním městečku dostatek parkovacích ploch?

Graf č. 17: Navštěvujete služby v satelitním městečku?

Graf č. 18: Prostorové rozdělení obce.

Graf č. 19: Rozdělení obce na dvě části i u obyvatel.

Graf č. 20: Městský a venkovský způsob života respondentů.

Graf č. 21: Prožil jste dětství na venkově?

Graf č. 22: Dojíždka za prací

Graf č. 23: Nejčastější dopravní prostředek pro cestování

Graf č. 24: Zapojení respondentů do samosprávy obce

Graf č. 25: Zapojení respondentů do spolkové nebo zájmové činnosti v obci

Graf č. 26: Pohlaví respondentů

Graf č. 27: Věk respondentů

Graf č. 28: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf č. 29: Zaměstnání respondentů

11.5. Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Suburbium Dolní Třebonín

Příloha č. 3: Příjezd do suburbia

Příloha č. 4: Suburbium Dolní Třebonín

Příloha č. 5: Budova Mateřské školky, Obecního úřadu a České pošty

Příloha č. 6: Park a náves v Dolním Třeboníně

Příloha č. 7: Hasičská zbrojnice v Dolním Třeboníně

Příloha č. 8: Bikepark v suburbium Dolní Třebonín

Příloha č. 9: Dětské hřiště v suburbium